

LODE ^U K DRUHEMU

^U BREHM

(SB)

LOĎĚ

K DRUHÉMU BŘEHU



L O D Ě

K D R U H Ě M U

B Ř E H U

L i b a n o n s k á p o e s i e

Vybráno, přeloženo a uvedeno
Ursulou Assaf- Nowakovou.

HerderBücherei 826
C-Verlag Herede Freiburg im Breisgau
1980

O B S A H

Lodě k druhému břehu	1
----------------------------	---

PŘÍRODA PIESÁ

Dén, kdy Ježíš navštívil Libanon	14
Cedry	20
Vesnice	22
Zpráva od slavíka	23
Přírody ples	25
Analogie	28

KRŮPĚJE V MOŘI

Moje narozeniny	29
Já	36
Intuice	37
Fantazie	39
Hymnus na člověka	41
Badruddin	43

VĚČNÝ OHEŇ

Láska / Gibran Khálil Gibran/	46
Láska / Mikhail Nusime/	50
Prach staletí a věčný oheň	54

S V Ě T Ě L N Ě MOSTY

Lodě	67
Stín cedrů	69
Mešita	72
O přátelství	74
Orient	76
/S. Jusuuf Assaf/	
Já jsem Orient /Amin Rihani/	78

NÁVRAT K PRAMENI

Umírající a sup	80
Duše po smrti	82
Smrt	86
Smrt, sen dalných představ ...	87

ROZBŘESK VĚČNOSTI

Setkání s "Ježíšem, Synem člověka",
ze stejnojmenné knihy Gibran
Khalil Gibrana

Rafka, nevěsta z Kány	88
Maria Magdalena	91
Filosof	95
Kleofáš z Batroun	97
Pilátova žena	98
O manželství	99

LODĚ K DRUHÉMU BŘEHU

Lodě na titulní stránce jsou pars pro toto; zastupují fénické mořeplavce. Byli bez bázně a touha po dálkách je pudila tak, že se odvažovali v galérách z cedrového dřeva na širé moře, vstříc neznámým břehům. Homér na ně vzpomíná ve své Odyseji veršem:

"Tu přišli Féničané, proslulí mořeplavci;
chytráci, s přepestrou veteší
v temných útrobách lodi."

Ke zboží, jež Homér nazývá veteší, patřily pravděpodobně vázy, vyrobené ze skla a kovů, šperky i purpurové látky - purpur objevili oni, - které vyměňovali u svých sousedů na pobřeží Středozemního moře za jiné zboží. Přitom pluli do Itálie i Španělska, do Řecka i Severní Afriky, na ostrovy jako je Malta, Sardinie, Sicilie a Korsika a všude tam zakládali města a osady. Tito největší antičtí mořeplavci pronikli až do zemí, které před nimi nikdo neznal: objevili Mys Dobré Naděje a dospěli až do Anglie. Odvážili se na Atlantik a pronikli snad až do Jižní Ameriky.

Jejich kompasem byly hvězdy; proto nazývali Řekové Polárku - Fénická hvězda. Málo si cenili válek a velmi si potrpěli na obchod; proto nashromažďovali se svých

městech nesrovnatelné bohatství; vypráví se o nich, že měli stříbra a zlata jako písku na mořském břehu.

Nevstoupili však do dějin jako národ, který pokojným obchodováním propojoval země; byli nadto známí jako zprostředkovatelé té nejdůležitější základny pro náš písemný styk, neboť - od nich převzali Řekové abecedu, kterou pak rozšířili na Západě.

Tento národ, který byl doma na mořích a dával se hvězdami vést k cizím břehům, žil v městských státech na levantinském pobřeží Středozemního moře, v Byblu, Beirutu, Sidonu a Tyru; odtamtud pak zakládali kolonie jako např. Kartago. Dokonce i my Evropané děkujeme za své jméno asi nějaké krásné fénice. V mytologii je Evropa nejoblíbenější dcerou fénického krále Kanaana, který vládl v Tyru. Podle pověsti se do krásné Evropy zamiloval Zeus, a když si jednou hrál na pobřeží, tu se k ní přiblížil v podobě bílého býka. Vyzval ji, aby si mu sedla na hřbet, a sotva to učinila, odplul s ní na ostrov Krétu. Tam se na jejím jižním pobřeží dodnes ukazuje město, kde vystoupil býk s krásnou princeznou na zem a kde archeologové vyhrabali antické město.

Potomci tohoto odvážného národa mořeplavců, který byl asi kmotrem Evropy a který nám zprostředkoval nejen základní znalosti v obchodu a mořeplavbě a který nejen založil mnoho měst na březích

Středozemního moře, nýbrž jemuž vděčíme i za svou abecedu - jako potomci jsou dnešní Libanonci.

Mezi fénickými městskými státy a dnešním Libanonem leží mnoho století, v nichž tuto zemi ovládli Římané a Peršané, Arabové a Řekové, Křižáci a osmani; - ti všichni zde zanechali svůj vliv, takže je dnešní Libanon mozaikou četných etnických skupin, náboženství a vyznání; v tom je i jeho bohatství i jeho ohrožení. V ústavě dnešního Libanonu se např. uznává sedmáct různých kultů: - vedle stoupenců obou velkých islamských konfesí - sunnitů a šiitů - existuje významný počet drusů, páležejících tajemnému náboženství; na křesťanské straně převažují maronité, s Římem to spojení orientální křesťané; ale nedají se přehlédnout ani křesťané ortodoxní, řeckokatoličtí, syrskokatoličtí, arménsko ortodoxní a arménsko katoličtí.

V literatuře této země se zrcadlí jak fénická touha po dálavách a jejich božské mýty, tak i jasná uměřená forma helenismu, mystická hloubka perských sufijů a spiritualita poustevníků a mnichů aramejského původu, byzantská nádhera i římská kázeň, islámská víra v osud, jakož i křesťanská zvěst o lásce k Bohu i lidem.

Kdo však na Západě právě nepřátelí k té hrstce orientalistů, ten bude asi sotva co vědět o arabské literatuře, jejíž součástí je i literatura libanonská, -

od roku 636, kdy muslimský vojevůdce Chalid Ibn al- Valid dobyl Syrii a tím zároveň i Libanon a zintegroval světovou říši arabsko- islamskou. První záznaky této velké světové literatury která ve středověku počtem i významem svých děl zdaleka převyšovala a do stínu kladla současnou literaturu v Evropě, pocházejí z 5. stol. V této době převažuje poesie. Její charakteristickou formou, platnou až po moderní doby, je kasida, vyznačující se metrem a rýmem. Obsahově souvisí kaksida s beduinským životem. Velmi podrobně popisuje zvíře, na němž jede kníže nebo básník, jakož i život zvířat v poušti; líčí všední život beduinů a opěvuje jejich ctnosti, obzvláště pohostinnost; vypráví o bojových scénách a květnatou chválou oslavuje hrdiny. Pro hodnotu této poesie však nejsou rozhodující obsahy, které se stále opakují a během doby mění, nýbrž spíše forma, při níž je básník vázán zachovat u 60-100 veršů tentýž počet stop i týž rým.

Básnickovou funkcí bylo uchvat vzpomínku na heroickou minulost a satyrickými i oslavnými básněmi stanovit morální kodex. Proto je v arabských zemích odedávna velmi ctěn a dodnes zaujímá ve společenském životě vysoké postavení. Měl tak veliký vliv, že svou poesíí buď nějaký kmen ozdobil ctí nebo na něj uvalil hanbu. Už dávno před Muhammadem se konaly poblíž saudsko-arabského města Taifar souboje pěvců a jejich vítěz byl slaven jako hrdina. Moc slova platila více nežli moc zbraní.

V protikladu k velkému významu poesie, omezovala se próza té doby na přísloví, zvířecí bájky a muďrosloví. To vše bylo psáno rýmovanou prozou. To platí i o svaté knize Islamu - Koránu.

Doba omajovských kalifů /622-750/, sídlících v Damašku, je dobou arabsko islamských výbojů. Ohněm a mečem šířili přívrženci islámu svou nauku za hranice arabského poloostrova a zintegrovali do své světové říše země s tisíciletou kulturou, jako např. země Levanty s jejich velkou fénickou, aramejskou, byzantinskou a křesťanskou minulostí, Egypt s jeho významnou staroegyptskou kulturou, země Maghrebu s jejich berberskou minulostí. V městských centrech říše teď vznikla nová básnická forma, - ghasel /gazel/. Na rozdíl od kasiďy, líčící beduinský život, opěvá gazel idealizovanou lásku a má charakter rytířsko-dvorní. V muslimském Španělsku se dále vyvíjel až ve strofickou básně a určitě ve své době ovlivnil trubadurskou poezii.

Zlatá doba arabské literatury do doby po Omajovcích; do doby abasidských kalifů /750- 1258/, z nichž byl i Harun ar - Rašid, známý na Západě. Tito kalifové přeložili z Damašku své hlavní město dále na Východ - do Bagdadu.

Nápadnou známkou této epochy je veliký vliv perské kultury a řeckého myšlenkového bohatství. Kalifové z této dynastie byli významní kulturní mecenáši.

Obzvláště panovníci jako byl Harun ar-Rašid a Ma mun, podporovali přeložení důležitých filosofických, přírodovědeckých a lékařských děl zřečtiny do arabštiny. V literatuře se vyznamenali především Peršané. Literární proza, až dosud zanedbávaná, se dočkala velkého rozmachu přílivem Krasoduchých děl, jež vešla do arabské literatury jako nový druh /adab/.

Také původní, upřílišené zdůraznění formy pozvolna ustupuje ve prospěch většího ohledu na básnickou substanci - a to jak v poesii tak i v próze. Abd al - Kadir al Jurjami /zemřelý 1078/ žádal, aby se obsahu věnovala alespoň tatáž pozornost jako formě. Současně začíná na arabskou literaturu stále víc a více působit perská sufijská poezie a ve druhé polovině epochy Abbasidů převládají v arabském písemnictví dva proudy, které si od té doby nemůžeme z této kulturní oblasti odmyslet; běží totiž o sufijské a scholastické s jejich přebohatou zásobou vědeckých pojednání, encyklopedií, cestopisů, dynastických historií a podobně

Có se týká suřismu, pak k němu od začátku arabské světové říše přistupovaly silné impulsy z jejích okrajových území, z dobytých provincií Syrie / a k té tehdy patřil Libanon/ a Egypta, v jejichž klášterích a poustevnách měla mystika staletou tradicí a v nichž byla obsáhlá mystická literatura Otců pouště; v zemích původních berberských kultur žil i nadále hluboce zakořeněný kult světců, který vyvolal k životu velmi mnoho náboženských bratrstev a rovněž vliv perského

sufismu se zdaleka nedá podceňovat. Toto označení se odvozuje od vlněného roucha - "suf" - které nosili asketé, kteří se dali obléci Bohem a obrátili se k světu zády a často se shromažďovali kolem nějakého duchovního Mistra, který je učil cestě hlubšího poznání Boha. Arabská verze sufismu se nazývá Tasawwuf, což znamená asi tolik jako "vést sufijský život." Ranní arabští mystikové jsou např. Hasan Basri /zemřel 728/, který razí pojem "jšk", neukojitelné touhy duše po Pánu, a flétnísta Rabi'a /zemřela 801/, která zve duše k nezištnému milování Boha /hubb/.

Tak dospívají sufijské mystikové k takovému vztahu k Bohu, který je podle přísně islámského pojetí -islámské nauky rouháním, protože podle islámského pojetí Bůh je Allah "ten zcela jiný", Neobsáhlý, je absolutním Tajemstvím. Zjevuje sice své slovo, nikdy však sebe sama. Podle islámské nauky je nejvyšší pochybené stavět po bok Allahovi nějaké podílníky a při sbližování křesťanství a islamu je největší překážkou nauka o Trojici. Také dialog mezi tvorem a Tvůrcem je vlastně pro islámskou ortodoxii nepředstavitelný. Tak se oficiální islám staví vůči stále hojnějším hlasům sufijských nepřátelsky a velký islámský mystik Halladž je popraven za rouhání, protože se v pohledu ortodoxie ztotožňoval s Al-lahem; předhazoval se mu ekstatický výkřik: "Já jsem pravda!" -Hallej učil, že Boží podstatou je láska a že ten, kdo se Bohu zcela oddá, bude mít podíl na jeho podstatě, se kterou splyne. V jeho Diwanu se např. praví:

"Pro mne už neexistuje být od Tebe daleko, od té doby, co vím, že daleko a blízko, pro Tebe jedno jsou.

Tato velkolepá kulturní tvorba byla nah-
1 Jsem-li opuštěn, pak je i opuštěnost
129 pro mne Tvou přítomností; cizozemce
a čím jiným by měla opuštěnost být,
když se v ní dá najít přec láska!"

Teprve náboženským učencům a básníkům, ja-
ko byli al - Makki/zemřel 996/ a al-Ghasa-
li/zemřel 111/, se především jejich význam-
nými díly "Gut al-qulub"-/Potrava svící-
Makki/ a "Ihya ulum ad-din" /Oživení nábo-
ženských věd,-Ghasali/, podařilo smířit
ortodoxii se sufijstvím. Od té doby začíná
doba druhého rozkvětu Tasawwufu v celé
islámské říši.

Všude vznikala mystická bratrstva a bylo
uveřejněno mnoho pojednání o duchovních
zkušenostech a praktikách. Obzvláštním
arabským zneken sufijské poesie je adapta-
ce lyriky vína a lásky, v kterémžto rou-
chu se opěvuje láska Boží. Dalo by se zde
vyjmenovat bezpočet sufijských básníků,
ale v zastoupení všech uvedeme jenom tři
jména: Umar Ibn al-Farid, s přízviskem
"Kníže milujících" z Kaira /zemřel 1235/,
Andalasan Muhyi ad-Din al-Arabi; napsal
přes 200⁴ mystických děl formou poesie
i prózy. Ve svém proslulém díle: "Jednota
v bytí" píše:

"Není rozdílu mezi podstatou a jejími pro-
jevy: jinými slovy: mezi Bohem a Veške-
renstvem, jež stvořil. Všechny věci věčně
existují jako ideje ve vědomí Božím, pro-
to je příroda Jeho Věděním a my Jej po-
znáváme, tím, že hledíme na ni."

Z tohoto citátu je zřejmé, jaký vývoj pro-
dělal díky sufismu islám. Posléze budiž
jmenován perský sufijský básník Jalal
ad-Din Rumi, zesnulý 1273 v Konyi/Turecko/,
kde založil řád "Tančících dervišů."

Tato velkolepá kulturní tvorba byla náhle ukončena vpádem Mongolů. Dne 10. února 1258 vraždí a loupi oddíly mongošského chána Hülgü v Bagdadu. Popravou kalifa Musta sima ukončí abbasidskou dynastii, vyvraždí většinu obyvatelstva, zpusťují a spálí kulturní poklady země. Z tohoto vpádu se islámsko-arabská říše dlouho nezotavila. V literatuře a v jiných vědních oblastech dochází k dlouhé periodě ustrnutí; politicky jde o dobu cizí nadvlády Osmanů a později evropských koloniálních mocností, od nichž získali nezávislost teprve v našem století. Z tohoto dlouhého spánku Šípkové Růženky se probudila arabská poesie teprve když v 19. stol. začíná v Libanonu a v Egyptě renesance arabské poesie /nahda/. Mají zde dostat slovo ti Libanonští básníci a spisovatelé, kteří podstatně přispěli k tomu, aby se arabská poesie probudila ze své mdloby a znovu rozkvetla. Tato sbírka libanonské nahda-poesie není rozsahem reprezentativní; jedna je příliš mnoho jejích zástupců a pak - výběrovým kritériem pro tuto knihu je meditativně substance básní. To zdůvodňuje, proč jsou někteří básníci citováni častěji a jiní - významní - vůbec ne.

Jak však došlo k tomu, že arabská poesie prožila svou renesanci právě v Libanonu a že její iniciátoři jsou autoři převážně křesťanští? Kdo Libanon zná, tomu neujde, že má tato levantinská země - podobně jako Janusova hlava - dvě tváře; jednou hledí přes Středozemní moře na Západ, do Evropy, obzvláště do Francie a Říma - a ještě dále na Západ, - tím že asimiluje

a který jej nejvíce inspiroval, byla - mnoho aspektů západního myšlení a životního stylu; jeho druhá tvář se obrací k Východu, do Mekky a Mediny, centrálně to islámu, do Persie a dále a je při tom silně ovlivněna východními mýty a islámskou životní filosofií; tato země na fénickém břehu Středomoří je obývána křesťany i muslimy, kteří nežijí vždy v harmonické koexistenci.

Khalil Gibran, Amin Rihani a Mikhail Nuaim - to veliké trojhvězdy libanonské poezie - se ve druhé polovině 19. století pod tlakem osmavské vlády a při zesíleném pronásledování křesťanů v Syrii se mnoha svými krajany vystěhovali do Ameriky, kde založili sdružení libanonských a syrských spisovatelů, jež nazvali "Pero spojuje." Vydávali literární časopis, v němž uveřejňovali svá díla. Protože nebyli na rozdíl od své vlasti podrobeni žádné kritice, mohli se svobodně vyjadřovat k politicko-náboženským tématům. Zprvu psali ještě klasickou arabštinou, později anglicky. Pozvolna též se přizpůsobili západním formám poezie. Tak pro arabskou literaturu objevili román, essay i povídku; zprvu svými překlady významných evropských a amerických děl do arabštiny, později tím, že sami začali užívat těchto forem a tak zásadně ovlivnili arabskou literaturu.

Gibran Khalil Gibran, nejgeniálnější z této skupiny, dostal silné impulsy od Whitmanna Blake-a, Shelley-ho a Nitzsche-ho, ale pramen, z něhož nejvíce čerpal

a který jej nejvíce inspiroval, byla Bible. Všechna jeho díla krouží ve mnoha variacích kolem dobra a zla, při čemž křesťanské duchovenstvo, které v té době ještě v Libanonu žije životem feudálních pánů, z toho pěkně nevychází. Gibran apeluje na osobní náboženskost. Tak jsou hrdiny jeho básnického díla často lidé, kteří jdou za hlasem svého srdce a přitom upadají do konfliktů se zákonem nebo s konvencemi. Gibran atakuje pokrytectví a přeceňování peněz, titulů a hodností. Jeho srdce je vždy- jako bylo srdce jeho Mistra- na straně chudých, bezprávných a vyděděných. Hlavním motivem u něho bývá obrana práv arabské ženy.

Dílo Amin Rihanise je mostem mezi Východem a Západem. Amin Rihani neúnavně cestoval mezi Starým a Novým světem jako posel Východu pro Západ a naopak. Svými cestopisy arabských zemí otevřel západnímu čtenáři Orient a svými životopisy jednotlivých arabských králů a vládců zprostil středkoval vzhled do životního stylu a životních hodnot Orientu. Skládal i mystickou poesii; orientoval se při tom řečí Koránu. Z některých textů, jež uvedeme, je patrna jeho sympatie k islámu. Mnozí dokonce tvrdí, že k islámu konvertoval, což se však doložit nedá.

Z těchto tří exilových básníků byl nejintelektuálnějším Mikhail Nuaimé. - Ruskou misíí byl poslán ke studiu teologie do Ruska; později studoval na Sorboně práva. Pak vycestoval do Ameriky, kde si

otevřel advokátskou kancelář. Je autorem jednoho z prvních dramát v arabské řeči, která se jmenuje: "otcové a syni." Zde se popisuje střetání dvou generací na pozadí arabské kmenové společnosti. Obzvláštní brilance však dosáhl v essayové formě.

Těmto třem, jakož i všem ostatním libanonským básníkům v diaspoře -ať už v Severní nebo Jižní Americe, Evropě nebo v Egyptě,- je společná touha po jejich vlasti, kterou květnatě popisují, její krásu evokují a nad jejíž slavnou fénickou minulostí se zamýšlejí. Setkání se Západem je pro ně impulsivní -hlavně co do získávání básnických forem; vyjádření je však jejich vlastní, je napájeno velkou východní tradicí, sufijskou poesií, Koránem a Biblií.

Jak jsme právě viděli, v Orientě není básník jen velmi vážen. Klade se na něho i vysoký nárok, aby totiž byl člověkem vědoucím, inspirovaným. Nuaimé ho kdysi definoval jako proroka, malíře, hudebníka a kněze; jako proroka -protože shůry přijímá nebeské poselství; jako malíře -protože líčí tuto zvěst v obrazech; jako hudebníka -protože přitom působí rozkmitání duše; a jako kněze -protože hlásá nebeskou zvěst.

To snad zní v našem světě, z části odskralisovaném a odmytologisovaném, cize ale v Orientě jest ještě vztah člověka k Božskému intaktní. Nietzscheho slovo o smrti Boha zde platnost nemá. Allah je přítomen v životě lidí, v jejich myšlení

a jejich řeči. Zjevuje se jim ve větru
a dešti, v měsíčním svitu i v písni moř-
ských vln.

V těch nejmenších součástkách Přírody vi-
dí všeobsáhlý celek, věčný Zákon: krůpěj
vody mu obsahuje a reprezentuje moře,
zrnko písku poušť a on sám se identifiku-
je s touto krůpějí, s tímto zrnem jako
s částíčkou bezpečně nesenou Celkem.

Tato poesie nás chce pozvat k tomu, abychom
zaměřili svůj zrak k podstatnému, abychom
hleděli dále nežli jen k jevům a jejich
hranicím. Z tohoto zorného úhlu dostává
i titul naší knihy novou dimenzi: "Lodě k
druhému břehu" nejsou jen lodě po moři
toužících Féničanů, jsme to my sami, -
cestovatelé k Druhému Břehu, - orientuje-
me se při tom hvězdami jako to dělali ti
proslulí antičtí mořeplavci.

Kéž nás následující texty libanonských
básníků povzbudí k hlubšímu zření a rozumě-
ní a zadují do našich duší -jak vítr do
plachet!

DEK, KOTY JELIŠ NAVŠTÍVIL LERASON

272

PŘÍRODA PLESÁ

DEN, KDY JEŽÍŠ NAVŠTÍVIL LIBANON

ve stínu jeho...
Když přijel, na plotě

Jednou ve svém časném životě opustil Ježíš svou pozemskou vlast; a udělal to proto, aby přišel do Libanonu. Proč vlastně do Libanonu?

Jeho životopisec Matouš o tom informaci nepodává, a v Markově zprávě slyšíme: "že to neoznámil nikomu."

Byl snad vyčerpán a hledal v naší zemi osvěžení? Jak příjemné by pro nás bylo vědět, že se mu právě v naší zemi vyhledalo z obličeje několik vrásek!

Odkdy ale znal Libanon?

Ano, to běží o dávnou vzpomínku.

Jako dítě naslouchal v chrámu pozorně četbě Svatých Knih a slýchal asi takové texty:

...Jako na Libanonu cedr
urostlý, vysoký, štíhlý;
deště jej zkrápěly,
daly mu velebnost,
měsíc jej přitáhl k sobě;
u jeho nohou pramení řeky,
on je pak vede
k pouště všem stromům....
V jeho větroví hnízdí
nebeské ptactvo;
pod jeho korunou
rodí se lvi,

V době
hrady
národy všechny pak žijí
ve stínu jeho...
Ni cypřiš, ni platan
s cedrem se nemůže měřit,
každý strom ráje
za jeho krásou kulhá...
Všechny Edenu stromy
žárlily na cedr,
šperk ten Božího ráje...

A naslouchal dále:

Kol sebe šíří cedr své vůně,
voní v něm šafrán i cukr,
skořice i levandule;
v něm voní všech stromů krupěje smoly;
jak cenných, líbezných vůně
přehořký příslib.
Jaké to prameny rajske,
jaké to studnice,
plné vod z libanských toků!

A co je Libanon?

Více, než jen pěkné slovo, v němž
vidí Svaté Knihy souhrn Krásy; je to
více než krajina, obdivovaná z galilejských
končin; přitom se oko mění v
příbytek květín, cedrů a zasněžených
hor; je to více než lehounký vánek,
jenž tvář lidskou laská....

Přišel tedy do měst jako je Tyrus a Sidon, aby si odpočinul. Bratři už ho v Libanonu v době, kdy si ve svém útlém mládí hrával u Genezaretského jezera, bloudily často jeho oči k Jordánu, jehož pramen je zde nahoře-a ještě trochu výše než tu nahoře.

"Odkud teče voda v té řece, strýčku?"- tak se jistě někdy tázal nějakého starého pastevce a ten mu odpověděl:

"Tahle voda je roztálený sníh hory Hermon!"

"Hermon" , - opakoval si snivě chlapec.

"To je to pohoří, které vidíš před sebou. Jeho vrchol je téměř po celý rok pokryt neposkvrněnou bělí, jako hlava ctihodného starce. Hermon patří k oběma horským hřbetům Libanonu."

"Libanonu?" tázal se asi v údivu chlapec. "Toho Libanonu ze Svatých Knih?"

"Ano, toho Libanonu ze Svatých Knih."

Možná, že se v něm už tenkrát při tomto dialogu probudilo jisté předsevzetí. Kdo ví?

Všechno co víme je toto:

V den, kdy začínal na zemi se svou božskou misí, chtěl se dát pokřtít ve vodách této řeky, která pramená v libanonském pohoří. A tak to byl náš sníh, který byl u nás dříve, než přišel k němu...

Přišel tedy do měst jako je Tyrus a Saida, aby si odpočinul, protože už hory Libánu jejich vůněmi znal, protože už znal toto jméno z Písem; protože zrakem přejížděl jeho zasněžené hory a plícemi vdechoval jejich čerstvý vítr; protože se jeho vodami osvěžoval.

"Tohle pohoří se mi líbí!" tak to si říkával. A kdyby byli lidé pozorně naslouchali jeho šepotu při spatření Tyru, byli by asi slyšeli:

"Kdo je to město?
Zářivé jak svěží ráno,
krásné jak luna,
skvělé jak slunce,
obávané jak s korouhví vojsko?"

"Nechtěl, aby o něm kdo věděl," říká Marek. Lidé však k němu proudili a on se před nimi nemohl skrýt.

A pokud se týče Libánců, pak jsou ve svých prosbách vytrvalí! Mimo jiné mluvívají bez okolků, jako mezi přáteli:

Tak mluvila i tato žena:

"Pane, smiluj se nade mnou!"

Učedníkům to už bylo trapné, protože prosila a prosila:

"Pomoz mi, Pane!"

Odkud od jinů měla očekávat pomoc? Vždyť nemá ani pro své děti vždy dosti chleba. A tak vytrvale pokračuje:

"Což nejedí psi z droptů, které pod stůl padají dětem?"

Co chce tato žena od Ježíše?

Pro sebe nic. Jen pro svou dceru! Za ni se přimlouvá, jako hodná dcera té země, z níž vyrostla.

Proš tedy prosíš?

Rozum její dcerky zahalila tma a ona přichází, aby jejímu rozumu vyprosila světlo a jas. Neprosí o oděv ani o přístřeší, ani o peníze. Učedníci ji právě chtějí odbýt.

Umlčí ji však Ježíš září své tváře, úsměvem svých očí. Tato Libanonka jej prosí o totéž, o čemuž jej prosí země v každou chvíli: totiž o světlo k zdraví.

"Jdi," říká matce, "pro tvoje slova je tvá dcera uzdravena."

A ona dostává celé světlo, žádné dropty, nýbrž jídlo na stole.

Když opustil Ježíš Tyrus, chtěl vidět Saidu; podle slov Evangelia.

Chtěl snad lépe poznat tu zemi, která k němu přišla jako první popisem v jedné knize, spatřením krásné krajiny, osvěžujícím vánkem, vodou, v níž se dal pokřtít?

Chtěl se hlouběji seznámit s lidem, který jej jako první prosil o světlo a ne o pokrm a nápoj?

A jistě že opustil libanonskou zemi se
zpěvem písně:

Plodem tvých hor
je pokoj a volnost,
na tvých pahorcích
pšenice roste.

Pojďte ke mně!
A já shlédnu na vás,
otevru pro vás
nebeské brány.

Požehnám vám
věčným požehnáním.
Pro vaši zemi,
tak shůry plodnou,
budou vás všechny národy slavit.

Said Akl;
Lubnān in hakā

Když otevřen je spočítat
CEDRY stromy i vaše domy,

Cedry! - Ó, vy cedry Boží!
Čí pero popíše vznešenost vaši,
velikost jež nepomíjí?!
Pod vaší korunou,
kolik se zřítilo světových říší?

Šelomo zbudoval
z vašeho dřeva
ve městě Míru
Jahvovi oltář.
Flotily na mořích
v pradávných dobách,
to byly vaše
plovoucí kmeny.

V zelených pláštích,
v účesu z plodnosti, z jade,
s přehozy ze zlata,
smaragdů, myrhy
chráníte svobodu naši
tak těžce vybojovanou.

Ztraťte svou přímluvu za nás
u nebe,
jež vidí vás, ne bez závisti.
Vstuptě v dialog s Bohem
a na svých nástrojích,
jež nejsou z dimensí našich,
zapějte chvalozpěv
našeho srdce!

Kdo schopen je spočíst
střechy i vaše domy,
vaše paláce jarní,
jakož i kapličky lásky,
majestát všech vašich zámků, -
o cedry všech dob!

Kdo jen popíše uctivý údiv
před dílem Boha,
setvaže spatříme vás,
žijící domy!

Ve vaší nadzemské klenbě,
kde andělů tušíme let,
tam pojíte zemi s nebem,
tak tajuplně.

V jednotě stojíte na hoře růžové
a náruč vašeho větvoví
plní modř nebes,
pažemi větví
objímá bez konce prostor.

Pohlédnout na vás člověku stačí,
by vydán byl tajemství:
vzduch jakoby zněl,
hory se svatostan otvírá,
z něho pak vychází Bůh.

Corm: La Montagne Inspirée

VESNICE OD SLAVÍKA

Poslední vzdechy
lisují révu.
Vínem je všechno.
V údolích
letní zhasíná večer.
Po spirálách kouře
domy
jakoby šplhaly
v Nekonečno.
Terasy domů se vznášejí
ve větru,
jak přejemná krajka.
Arkády z révoví
plují jak lodě
s napjatou plachtou.
V porfyru klečí
obrovské kameny,
sloupy to svatyně
s kupolí nebes.

Každá věc pokleká.
Je ticho. -
Je, Pane, k modlitbě čas.

Murr: Penchant leurs tetes
les épis

ZPRÁVA OD SLAVÍKA

Včera mě navštívil s vlaštovkou slavík
z mojí vsi v údolí...

Přinesli novinu:

jako je na stráních pahorků už,
ze zlatých hrdélek

všude to zpívá;

že vrátil se úplněk,

by vypral kamení cest

vlnami stříbra;

že v naší zahrádce rozkvetla mandloň.

"Copak tu ještě děláš?"-

chtěla vlaštovka vědět.

"proč s námi neletíš

ve tvoji v údolí ves?"

Řekl jsem: "Píši.

Bílé papíru strínky

plním inkoustu písmem."

Tu zeptal se slavík:

"Ale proč nezpíváš? Proč nepíšeš

písmem, ze světla utkaným?"

Odvětim: "Co bude s časopisy?

Jsem za ně přec zodpovědný?"

"Chceš dál žít z kamení

a srdce lidská kamením sytit?"

řekli jak z jednoho hrdla.

"Zapomněls snad, že časem krásy a zpěvu
je jaro?"

"Nuž dobrá," řekl jsem jim.

"Pro krásu očí vás obou,

obrátím k městu se zády

a budu s vámi o jaru zpívat."

"Několik dní už jsem
ve vsi své v údolí;
v noci jsem sousedem měsíce, hvězd;
ve dne jsem obklopen pahorků květy.

Důvěrně poznej horalů hrdost,
pak z očí vytři si prach špíny města!
Jednu noc probdi
na lavici kamenné
-jako druh měsíce, sestřiček hvězd-
tvář svoji přitiskni k bílému kameni:
a potom velikost člověka měř!-
Velikost člověka v horách,
ubohost člověka měst. "

Suleiman:
Tammūzziyyāt

272

PLES PŘÍRODY Jsem noční stráž
a šeptal s hvězdami;
neslychal šepotu pramenů
a šel jak poutník.

Zúčastnil jsem se
přírody plesu:

V zimě jsem viděl, jak pláče
slzami horkými
a plakal jsem s ní.

Na jaře viděl jsem tancovat ji
a v tanci točil se s ní.

V létě jsem viděl, jak sní
o mládí svém

a sníval jsem s ní.
Na podzim viděl jsem,
jak plně je zralá
a přece úpadek tuší
- a trpěl jsem s ní.

Jest vůbec někdo,
kdo se mnou pláče,
kdo radost mou
přijme za svou?
Kdo moje sny sní
a bolest mou sdílí?

Hleděl jsem na Slunce
při jeho běhu;
slyšel jsem jeho zpěv ve chvíli východu
a viděl jsem,
jak v krvi se západu svíjí.

Je někdo,
jemuž zahřeje příchod můj srdce,
jejž odchod můj rozesmutní?

S Měsícem držel jsem noční stráž
a šeptal s hvězdami; era dně
naslochal šepotu pramenů
na jejich cestě.

Je někdo,
kdo se mnou dovede probdít noc,
kdo se mnou rozmlouvá,
písním mým naslouchá,
v délce mých dnů
vytrvá při mně?

Bezpečí hledal jsem v lesích,
nad nimi žasl,-
ať bylo jaro,
léto,
podzim či zima-
v tom jejich bílém, zeleném,
žlutém či červeném hávu.
O jejich kráse jsem zpíval,
když jsem se vzdálil.

Jest někdo,
kdo při mně bude
v života mého proměnách,
kdo nedá mi vale,
až se můj úplněk
ke svému zániku skloní?

Měřil jsem velikost moře,
když jeho břeh v dohledu nebyl
a tušil jsem dálavy nebes,
když větrem jsem plul.

Jest někdo, kdo tuší,
kam sahá můj břeh,
dálava obzoru mého?

Čekal jsem na ranní červánky,
bdíval jsem když v šeru dnění
rozední se den,
Vystřídá noc mou?
Svěžesti červánků udělá místo?

Zúčastnil jsem se
přírody plesu
a její rytmus udával
v žití mi takt.
S ní a v ní žil jsem
v důvěrném sžití.
A přece! Cítil jsem,
rozdíl své ražby
od ražby její.

Toužíme po světě větším než je náš.
Čekáme jítro, jež západu nezná;
to jítro, po kterém nepříjde noc.

Assaf:
Am Ufer des Adonis

ANALOGIE

Lehounkým polibkům vánku
louka se na jaře vzdává,
rovněž tak říčka v horách;
teče jak mlčící žal,
s myšlenkou na srdce,
jež nelze dobýt.

Vysoko nad ní
muezzin volá /1/
a jeho azan
s kamene na kámen skáče,
nesený ozvěnou vln.
Tak šíří se království jeho.
Podobný apel proniká k nám
s klášterní vížky;
a také volání ptačí
v hlubokém údolí,
z kvetoucích strání
k modlitbě zve.

Jak vonný kouř se k nebesům vznáší
vůně květů;
vůně ta provází modlitbu, kterou Bůh ~~z~~
slyší.

Jeho chrám hledáte?
Už jste jej našli,-
tady on jest:
Jeho chrám zbudován
z moře a hor,
překlenut kupolí nebes.

Jurr:A.Diwan

1/azān je modlitba, kterou volá muezin
z minaretu a kterou zve k modlitbě i
ostatní lidé.

MOJE NAROZENINY

/Psáno v Paříži, dne 6. prosince 1908/

KRŮPĚJE
V MOŘI

Každoročně se toho dne objevují duchové
MOJE NAROZENINY jeho tělu ražba a spěchu -
jí ke mně ze všech koutů země a oblohy -
/Psáno v Paříži, dne 6. prosince 1908/
ned. Pak se lehce nohou -

Tohoto dne mne zrodila má matka.

Dnes před 25 léty mne vložilo ticho do rukou tohoto bytí, naplněného křikem, bojem a závoděním. 25krát jsem už teď obkloužil Slunce a nevím, kolikrát mne obkroužil Měsíc. Doteď jsem ani neodhalil tajemství života ani jsem neodkryl hlubiny tmy.

25krát jsem se Zemí, Měsícem a planetami obkloužil Zákon všeobsáhlý! A hle, jak duch můj slova tohoto Zákona mumlá, jak mušle, jež reprodukují hudbu mořských vln. Mé bytí má v Jeho Bytí úkryt, aniž Jeho Podstatu zná, a zpívá píseň o jeho odlivu a přílivu, aniž Jej chápe.

Před 25 léty mne zapsala ruka času jakožto slovo do knihy tohoto cizího, hrůzného světa. Pohled na mne, na slovo mnohoznačné, významu neurčitého, tu neznamenantící nic, tu napovídající mnohé.

Jako vždy - v tento den roku se v duši mé myšlenky, úvahy a vzpomínky vzájemně vytlačují. Táhnou kol mne jak procesí z minulých dnů a vyvolávají mi v paměť dávno zapomenuté obrazy mých nocí. Pak se rozptýlí jako vítr při soumraku rozhání mraky na jejich pouti. Mizí a rozplývají se v rozích mé světnice jak písně řek v odlehlých údolích, kde nikdo nebydlí.

Každoročně se toho dne objevují duchové těch, již dali duchu mému rážbu a spěchá - jí ke mně ze všech koutů země a obklopují mne melodiemi smutně znějících vzpomínek. Pak se lehkou nohou ztahují zpět za věci viditelné, jako jsou hejna ptáků, kteří se slétají na opuštěný mlat, a není-li tam už zrnka, pak chvíli poletují až se k jinému místu vznesou.

Toho dne před sebou vidím význam svého minulého života jak malé zrcátko, do něhož dlouho hledím a nevidím nic než vybledlé tváře let - podobné tvářím mrtvých - a v ně vryté rysy nadějí, snů a vášní, jak ve vrásčitých tvářích starců a stařen.

Pak zavřu své oči a pohlédnu do zrcadla podruhé - a teď vidím svou tvář. Pásmuji ji a odkrývám v ní jakýsi smutek. Táží se tohoto smutku; on však zůstává němý a nevysvětluje mi nic. Kdyby však mohl mluvit, pak by řekl, že jest sladší než radost.

Mnoho jsem toho v těchto 25 letech miloval. A mnohé z toho, co jsem miloval, je lidem nenávisti hodné, a mnohé z toho, co jsem nenáviděl, měl za obdivuhodné. Co jsem miloval jako chlapec, to miluji i teď; a to, co miluji teď, budu milovat, až do konce svých dnů. Neb láska je to nejvyšší, čeho mohu dosáhnout, a nikdo mi tento poklad uloupit nemůže.

Mnohdy jsem miloval smrt; volal ji libými jmény a tajně i veřejně opěvoval. I život jsem miloval, neb smrt a život se v mých očích rovnají krásou, podobají se slastí. Majíťtýž podíl na mých žádostech a tužbách; jim oběma náleží má láska i náklonnost.

Miloval jsem svobodu; a má láska k ní rostla tou měrou, čím více jsem věděl o zapletenosti lidí v podvod a lež. Má láska se zvětšovala, čím více jsem si uvědomoval jejich podléhání idolům, jež temné doby zplodily, bláhovost povýšila, dotek adorujících rtů vyleštil.

Má láska neměla hranic; miloval jsem tedy i adorátory idolů. Ano, mívával jsem s nimi soucit, neb oni jsou slepí: líbají krvavé pysky divoké bestie, aniž co vidí; ssají do sebe jed hadí, aniž co cítí; a vlastními nehty si hrabou svůj hrob, aniž co vědí...

Svobodu jsem miloval více než cokoliv. Jevila se mi jako děvčátko, které osamělostí onemocnělo a samota je oslabila natolik, že -podobno stínu- se kolem domů plouží. Čas od času osloví ty, kdož krácejí kolem; ti ji však neslyší, ti ji však nevidí. -

Jako všichni lidé miloval jsem ve svých 25 letech i já štěstí. Sotva jsem ráno procitl, už jsem je hledal. jako je hledají všichni. Na jejich cestách jsem je však nemohl nalézt; ani jednou jsem neviděl stopy jeho nožek v prachu před jejich prahem., ozvuk jeho hlasu jsem z jejich khrámů též nezaslechl. Když jsem je v samotě hledal, tu šeptla mi do ucha duše má: "Štěstí je dítě, zrozené v hlubinách srdce, nepřijde zvenčí."

A když jsem otevřel své srdce, chtěje najít štěstí, co jsem tam spatřil? - Jeho zrcátko, jeho lůžko a jeho šaty. Štěstí samo jsem nemohl najít.

Miloval jsem všechny lidi, dokonce velmi jsem je miloval. Oni se dělí - dle mého názoru - ve tři skupiny: jedni život proklínají, druzí mu žehnají a opět jiní jej pozorují. Ty první jsem miloval pro jejich beznaděj; ty druhé pro jejich velkodušnost, ty třetí pro jejich porozumění.

Tak uběhlo 25 let a mé dny i noci přeletěly kolem, jeden druhému na paty šlapal. A dny padaly z mého života jak listí se stromu ve větru podzimním.

A dnes, dnes stojím - ve vzpomínání, - jak unavený poutník uprostřed stoupající cesty; ohlížím se a nevidím ve svém životě nic, nač bych mohl tváří v tvář slunci ukázat prstem a tvrdit: To náleží mně! A v ročních dobách mého života, nacházím místo podzimních plodů jen listí, inkoustem pokapané; listí se zvláštními leckde kresbami z linií a barev často protichůdných, někdy vzájemně harmonujících. Do těchto rozhozených listů a kreseb jsem pohrbil své city, myšlenky, sny - podoben sedláků, jenž símě svěruje zemi.

Ale rozsévač, který vychází na pole, aby sil se večer s nadějí vracívá domů a čeká na podzimní sklizeň. Já však jsem rozsíval setbu svého srdce; v nic ovšem nedoufám, aniž co čekám....

A teď, když mám za sebou tento úsek svého života, když minulost za sebou v oparu vzdechů a nářků vidím a budoucnost závojem minulosti, teď stojím zde a ze svého okna na život hledím. Pozoruji tváře lidí, jejich hlasy ke mně pronikají. Slyším jejich kroky mezi domy a cítím doteky jejich ducha, vlny jejich tužeb, tlukot jejich srdcí...

Pak putuje můj zrak za tím, co za tímto městem leží, a vidím neobydlenou zemi v její vznešené kráse s jejími mlčícími hlasy; zemi pahorky zvlněnou, s širými lány, se vzpřímenými stromy a pohupující se travou, s vůní květin, s šumotem řek a zpěvem ptactva. A hledím na to, co je za zemí neobývanou, a vidím moře, divy jeho hlubin i tajmené poklady, jímž se stalo hrobem; jeho vzpurně syčící vlny, jeho pěnu, vzpínání a propadání vln; všechno to vidím.

Můj zrak zalétá i k tomu, co za mořem leží a vidím oblohu bez hranic s četnými v Kosmu kroužícími světy; zářící hvězdy, slunce a měsíc, planety a stálice a všechny vzájemně zápasící a směřující ke moci, přitažlivosti a odpudivosti, stvořené a nesené vůlí bez času a bez hranic, podrobující se universálnímu Zákonu, jehož Začátek je bez začátku a Konec bez konce.

A zatím co se dívám svým oknem a přemýšlím o těchto věcech, zapomínám na těch 25 let i na staletí, jež jim předcházela,

jakož i na staletí, která po nich přijdou.
A mé bytí, se vším, co v něm je zjevné a
skryté, se přede mnou jeví jak povzdech dítě-
te, který se chvěje v prázdnotě pravěčných
hlubin nekonečného, neohraničeného Kosmu.
Pocituji však vnitřní podstatu tohoto práš-
ku, hlubinného já, které nazývám "ego", cí-
tím, jak se hýbá, slyším, jak vzdychá.
A nyní zvedá svá křídla, rozprahuje své ruce
do všech rozměrů a s chvěním se vznáší od
tohoto dne, který je vyvolal v život.
A hlasem, jenž vychází z nejvnitřnější ko-
můrky jeho nitra, volá: Buď pozdraven, živote!
Buď pozdraveno, procitnutí! Buď pozdraveno,
vidění!

Tebe zdravím, ó dni, jehož světlo přemohlo
temnotu země; tebe zdravím, o noci, jejíž
tma zjevuje světlo oblohy!

Pokoj tobě, ^{ó jaro,} jež obnavuješ mladost země;
pokoj tobě, o léto, jež hlásáš zvěst o moci
Slunce;
pokoj tobě, podzime, jež daruješ plody
namáhavé práce a odměňuješ
úsilí;

i tobě, zimo, buď pokoj; vždyť svými bouřemi
a vichry znázorňuješ přírody sílu.

Pokoj létům, jež odhalují, co jiná léta
držela v skrytu! Pokoj staletím, která na-
pravují staleté škody!

Buď pozdraven, čase, který nás unášíš dovrše-
ní vstříc;
buď pozdraven, Duchu; vždyť panuješ nad živo-
tem, zakryt závojem Slunce;

Pokoj a pozdrav tobě, ó srdce; vždyť myslíš
na mír a přitom plášeš,
i vám, rty, neb mluvíte o míru, i když
okoušíte hořkosti chuť.

Gibram: Damát Wa ibtisāmat

J A N T E N I C E

Jsem krápěj vody
jež přichází z hor
a hledá moře.

Zrnko písku jsem já
ze břehu fénického,
jež vítr k poušti nese.

Bouře jsem hrst,
jež nad ruinami
Baalbeku
svou píseň zpívá.

Jsem zlatý vrkoč
Slunce Orientu.
Mé lůžko je
Měsíce stříbrná dráha.

Jsme tón
z muziky moře
z té melodie,
již zpívá věčnost.

Nebe jsme obraz
ve světě pomíjivém.

Od Tebe vyšli jsme,
o, Nekonečný; pojmout Tě nemůžem;
K Tobě se zajistě
vrátíme zpět!

Asset:Saufa naltaqí

INTUICE

A láska je ty,
plnosta nebe, čísta zvě.
Intuice, ó Pane, se nejvyšší věčností,
toť zářivý blesk, jenž trhá temnotu
mraků,
na chvíli osvítlí noc.
Ona nás zableskne náhle,
roztáhne na moment přečerný závoj,
do světla vnoří všechno
a zmizí právě tak rychle
ve mračných pouštích.
To však, co zjevila ve chvíli světla,
napíše provždy
v hlubiny duše.

Intuice,
toť okamžik divu,
jenž myšlení přetne;
podobna blesku,
o němž též nevím
odkud jde -kam jde.
Vím jenom jedno, že v duši mé tužbu
zplodí;
vždyť v tomto výblesku světla
spatřuji to,
co očima nevidím svým:
vidím tvá nebesa, Pane,
a v srdce mé padají semena světla
elektrizující, magnetizující...

Ta setba světla-
Tvůj život je, -Pane,
A co je magnetem jejím?
Tou silou, tak vzpružující?
Nic, -kromě lásky!

A Život i Láska jsi Ty,
plnosti nebes, plnosti země,
od jejich počátku po nejzazší věčnost,
hranici v čase
ni v prostoru nemáš.

Já však jsem vězněm prostoru- času,
růstu i rozpadu,
přilnutí jakož i odporu. .

Jedno však vím:
Ty mě nenecháš v žaláři věčně.
Vždyt jsem Tvé dítě,
milované,
Tvůj žáček učelivý,
Tvůj tajemný chrám,
který jsi zbudoval,
abys v něm zjevil:
tvář života - Tvého života tvář
a sílu Lásky- té, jež je Tvá.

Lidé však žadoně:
Podej nám důkaz !
Těmito slovy upadám v smutek
a dlouhé mlčení je mojí hradbou. ..

Nuaimé:Najwa-l-gurub
str. 36.

Ona mi stopysně vkládá v každé zemi,
FANTAZIE hvězdě kořeny mě;
připne mi křídla;

Jak dobrý byls ke mě, Pane,
když jsi mi dal schopnost
tvořit představy,
když jsi mě obdaril fantazií!

Ona mě zvedá
-i když jen na čas-
z nechutné kloaky šedi a rmutu.
Ona to je,
kdo ve mně buduje světy
i kdo je dovede bořit...

Nikoliv, nejsem to já,
kdo z ničeho zde tvoří něco!
Tvořím jen z toho, co existuje,
co pro mne však není:
Ona to je, kdo zažehnout umí
hvězdy
na střeše domku;
kdo dláždit dovede
podlahu drahokamy;
dovede potříit oči mé kohelem,
že vidí všude jen krásu;
na nosu chřípí stříkne mi krůpěje
z oleje růží
a uším přehrává věčnosti hmynus.

Jen díky jí
spojuji protiklady,
zkracuji vzdálenosti,
překračuji meze.

Ona mi stopysmé ukáže v každické zemi,
na každé hvězdě kořeny má;
připne mi křídla,
pak mohu dýchat
v dálavách nebes.

Co vše mi dovede zpřítomnit ona?
Co jsem se naučil,
co jsem si myslíval,
rovněž tak přání, po nichž jsem toužil;
každý z mých polibků
i každou prolitou slzu.

Ona mi otvírá brány mé duše,
dokořán otvírá -
pro všechno v tvorstvu...
Díky jí smí se
duše má radovat
z toho,
co bylo,
z toho, co jest
i z toho, co bude.
Učí mě krásu pít,
dát se jí opojit.

Zlovolným strhává se tváře masky,-
masky klamu a mamu;
prohlédá závoj, jenž chránit měl
před dravcem, před vlkem
tvář ušlechtilou.

Fantazie
i všechny smysly mají však vládce.
Rozum to jest.
On řídí plavbu na vlnách moře
za cílem, který zná jen On.

Nuaime: Najwa-l-gurub

HYMNUS NA ČLOVĚKA

U dany v Ender jsem byl

Byl jsem, jsi ch kralach,

jsem, msi ch Ašuru,

a tak budu v Izraeli;

do konce věků, a nezpíváš,

neboť já bez konce jsem.

Zbrázdil jsem dálavy nekonečna,

vstoupil jsem do světa snů,

k pramenům světla jsem vzlétl.

Pphleď však na mne:

hmoty zajatec jsem.

Konfutse učil mne,

Brahmovu slyšel jsem moudrost,

s Buddhou já seděl jsem

ppd stromem vědění.

Pohleď však na mne:

vpleten jsem v nevíru, v nevědění...

Přítomen byl jsem

na Sinaji,

když se Bůh Móšemu zjevil;

prožil jsem jordaný div,

když Ježíš do vody vstoupil,

v Medině slyšel jsem Proroka kázat.

Pohleď však na mne:

pochyb obětí jsem.

Na vlastní oči jsem spatřil

Bábelu moc,

Egypta slávu,

velikost Řecka.

Oči mé uvízly však

na ubohostech.

RABUDDIN

U ženy v Endar jsem byl
při jejích kouzlech,
při kněžích Ašuru,
prorocích v Izraeli;
o Pravdě nemohu nezpívat.

Indická moudrost učila mne
básnit jsem uměl,
jak Mistři Arabie,
hudbě národů západních
naslouchal jsem.
A přece slepec jsem,
nevidím nic,
uši mám hluché,
nic neslyšící.

Strpěl, jsem týrání tyranů,
despotů útisk
a přece síly mám dost,
abych bojoval se dny.
Všechno to slyšel jsem, viděl jsem,
stpěl jsem,
i když jsem ještě dítě;
brzičko vykonám mladistvé činy,
zestárnu,
dosáhnu perfekce,
k Bohu se vrátím.

Byl jsem,
jsem,
a rovněž budu
do konce věků,
neboť já bez konce jsem.

Gibran

BADRUDDIN

Pozná se ke mně
se všelijak čertácká gazelou zlatou!

Hledej, co na věky už máš,
o, Badrudine,
i když to bude jen bládička
z Neviditelná;
teprv však tehdy ji spatříš,
až zchladnou slunce má, planety mé.
Budeš-li hledat,
pak najdeš
ducha i duše,
brilanty skryté;
a každý drahokam
zjeví ti Božské:
tvé staré sandály, už prošlapané,
v zlato se promění;
z hole tvé,
již kamení otloklo cest,
vypučí listy, rozkvetou květy,
uzrají plody.
Pod větvemi, jablky ztěžklými,
dívku uzříš,
tvář její luny se podobá záři,
ona ti zažene bolest: žal;
uvaří pro tebe, jakož i pro mne,
kaši, ze semen
sezamových.
Odlož šat tohoto světa,
o, Badriddine,
a oblec se ve svatá roucha,
byrvy jichž radosti nezblednou nikdy.

Přesaď se ke mně tobě, o Milý,
se věčných červánků gazelou zlatou!

Miláčku můj!
Slovo Tvých úst
doušek je rudého vína,
každíčka slabika-slavíka zpěv!
Nad kouzla mocnější jsou Tvoje slova,
osleplým očím vracejí světlo;
poutníka starého
promění v dítě
ležící v kolébce lásky.
Sladkosti nesrovnatelná!
Čím jsou Tvá slova?
Mošusem pro moje chřípí,
kohelem léčivým pro moje oči,
pro moje nohy vonící mastí,
pro duši balsámem vzácným!
Co z pokladů světa srovnati s tím?
Krásu a bohatství?
Slávu či moc?
Toť fata -morgana,
přeludy v bezbřehé poušti;
ty, odvést mne od tebe mohou
as tak na hodinu.

U studny v oáze seděl jsem kdysi;
už už jsem ke rtům přikládal pohár,
byl v něm však obraz,
jak tvého hněvu,
tak mého zoufalství.
Mrštil jsem pohárem o skálu
a spěchal odtud:

Teď blížím se k tobě, ó Milý,
zpít tvojí krásou a němý;
dary tvé na hřbetě -
kulhám pod jejich vahou.
Osud, tvůj sluha v livreji pestré,
hlásí ti příchod můj,
příchod poutníka v hávu tvé žlávy.

Už stojím na prahu,
třeš se strachy ;
vždyť trhy v nohou mých
svědčítí mohou o cestách -necestách,
jimiž jsem chodil.
Třesu se strachy u tvého prahu.
Vždyť v srdci mám květy
s okraji
tak umně pokreslenými.

Třesu se strachy u tvého prahu:
ty oči v hlavě mé chtěly tě vidět,
po celou dobu života mého;
teď však se bojí
že nebudou hodny -
spatřit tvůj stín!

Rihani: A Chant of Mystics
and other Poems.

LÁSKA

V Ě Č N Ý

O H E Ň

...A právě tak-

L Á S K A sestoupí, v kořání tvé,
jak země drží se pývně
a roztáče jím.

Tu pravil Almitra: "Mluv nám o lásce!"

Pozvedl hlavu svou,
pohledem přeletěl zástup,
zavládlo mlčení.

Potom hlasitě pravil:

"Kyne ti láska? - Pak následuj ji!

I když tě povede cestou -
tvrdou a příkrou.

A chce tě obejmout? Peřím svých křídel?

Pak se jí oddej,
i když tě poraní meč,
pod jejím peřím vždy skrytý...

A co když tě osloví?

Pak věnuj ji důvěru svou,
i když ti hlasem svým rozbije sny,
jak vítr severní
zahradu zpustoší.

Láska tě křižuje,
láska ti korunu na hlavu vádí,
ona tě rozvine,
ona tě přistřihne.

Ona se vzepne do tvých výšin,
přenežné větévky,
jež v slunci se ohvějí
na tobě polaská mile.

A právě tak-
až dolů sestoupí, v kořání tvé,
jež země drží se pevně
a zatřese jím.
Jsi jako obilný snop;
ona tě zvedne
a obnaží tebe
údery cepu.
A pak tě prosije,
plev tvých tě zbaví,
rozmele tebe
na bílou mouku,
/až zcela zbělíš/.
A pak tě vydá
ohni
svatosti své,
abys i ty byl
svatosti chlebem
pro slavnou hostinu
svatého Boha.

Všechny ty věci
ti způsobí láska,
bys srdce svého
tajemství poznal.
A tímto poznáním
života srdce
částičkou budeš!
Co však ty hledáš -ó, malodušný?
Jen lásky rozkoš,
jen její pokoj?
Pak bude lépe,
když na sobě svou
zahalíš nahost,
lásky mlat vyměníš za svět,
v němž ročních období není;

v něm se smát budeš, přitom;
pr smích to však tvůj
nebuď celý;
plakat tam budeš,
ne ovšem všemi
elzami svými.

Co láska dává? - Jen sebe samu
a bere jenom
od sebe samé.

Nechce nic vlastnit,
ni nechce vlastněná být.

Láska dostačí lásce.

Miluješ? - Pak neříkej: "Bůh je v mém
srdci!"

Raději řekni: Jsem v srdci Boha!

A nikdy nevěř, že někdy budeš
lásky běh řídit!

Ona to je, kdo řídí tvůj běh,
jen když tě za hodna uzná.

Láska nechová jiného přání²⁷²
než dojít vlastní plnosti své.

A máš snad přes to vše přece jen
přání?

Pak jenom tato:

Rozdávát,

být jako potok,

jenž tokem svým

píseň svou noci pěje;

znát bolest, jež k vrcholu směřuje
něhy;

dát zranit se

chápáním lásky;

krvácet ochotně, vesele přítom;
procítat za svítání
na křídlech srdce,
děkovat lásce za nový den;
myslet o extazi lásky
při klidu poledním;
navečer vděčně domů se vracet,
usínat s modlitbou
za milou v srdci
a rety svými
chvalozpěv šeptat.

Gibran: Prorok

LÁSKA

klasifikace,

Vím, Pane,
že cesta k lásce,
jíž jsem se vydal
má dláždění své:
ostré kamení
a trní...
a v záloze tu
nebezpečí číhá...

Vím též, že ten,
kdo cestou tou jde,
dřív srdce krev přilije svého,
než jeho ruce,
než jeho nohy
krvácet začnou.
Že jeho vůle
zpotí se předtím
než pot mu z jeho
vyrazí čela;
že jeho bytost
o každý dech,
dříve než plíce
začnou mu sípat.

Láska se nechce omezit na jednu věc
a druhé nevidět přitom;
na jednoho člověka tak,
jako by nebyli druzí.
K určité době,
na jisté místo
přibít se nedá.

Ona odmítá
klasifikace,
v šuplíky
vtěsnat se nedá,
coby -

láska k rodičům k dětem
a dětí k rodičům,
milého k milence,
přítele k příteli,
ptáčete ke hnízdu,
člověka k vlasti své...
Od bodu nula
až po bod varu,
ona se stupni
měřiti nedá.

Tomu, kdo miluje,
nestrpí ona
by svoji milenku
slavnostně vyhlásil
za jmění své:
Neb je to Ona jen,
kdo vlastní všechno,
všechno, co bylo,
i všechno, co jest,
i vše, co bude,
od pra-počátku po nejzazší věčnost;
na toto právo své
akcie neprodá.

Vím, Pane,
toto že k lásce je cesta
a že jsem na ní.
Leccos však nevím:
Kde že teď právě stojím,
jak ona daleko
povede mne.
Budu mít sílu? Vytrvám na ní?
Dosáhnou cíle?

Tma noci houstne, bouře se zvedá,
bouře to složená
ze žvástu lidí,
a z jejich žádostí,
z rozmarů jejich,
ze hluku veškerých
hádavých sporů;
v těchto pak chvílích mi
v lampě mé vysychá olej,
světlo v ní hasne.

Pokaždé, když mě
beznaděj dává
cítívám ruku,
z níž teplo proudí
v rameno mé;
druhá pak lampu mou
olejem plní.
Znovu pak její zazáří světlo
až po tu chvíli,
kdy zase zhasnutím hrozí.
A já pak ve světle
odkřívám stopy,
pak si má duše
vydechne volně;
duch můj je posílněn,
odvaha svěží.
Vidím pak,
že nejsem sám
na této cestě.
Jedni mě předešli,
druzí jdou vedle mne,
další jdou za mnou.
Srdce mé dme se
milostí lásky,
duše má začíná zpívat.

PRACH STÁJÍ

I když se slunce mé
k západu skloní,
radost mi proto
nezmizí z nitra,
neboť já jedno vím,
můj dobrý Pane,
že jeho západ
východem jest.

Nuaimé:Najwa-l-gūrūb

**PRACH STALETÍ
A VĚČNÝ OHĚŇ**

Podzim roku 116

př.Kr.

I.

Noc byla tichá a ve městě Slunce /Baal-beku/ vše spalo. Už dávno zhasly lampy v domech uprostřed oliv a vavříků, roztroušených kolem velikého chrámu. Vyšel měsíc a rozléval své paprsky na bělobu vysokých mramorových sloupů, které v bezhluché noci stály jak obrovské strážce před schránkami bohů. Vzhlížely hrdě a pyšně k hradům Líbanonu, které se zdvíhaly na rozeklaném terému vzdálených hor.

V této posvátné hodině, která vibruje mezi duchy spánku a sny Nekonečna, vstoupil Nathan, syn kněze, do Astartina chrámu. V ruce nesl pochodň, kterou rozžehl petrolejové lampy a chrámové kaditelnice. Sladká vůně kadidla, myrhy a pryskyřice naplnila prostor a ozdobila obraz bohyně něžným závojem, podobným závoji touhy a žádosti, který zahaluje lidské srdce jak skříňku. Vrhł se na kolena před oltářem, zdobeným zlatem a slonovinou, zdvihł své paže k modlitbě a hleděl k nebi očima, orosenými slzami. Hlasem, žalem přidušeným, proloženým vzdechy, zvolal:

"Smiluj se, veliká Astarto! Smiluj se bohyně lásky a krásy! Měj se mnou soucit

a vzdal ruku smrti od mojí milé, již si zvolila duše má, aby vyplnila tvou vůli.. Léky lékařů jí nepomohly a zařikávání kněží a mudrců bylo nadarmo. Nyní mi nezbývá nic jiného než tvé svaté jméno, aby mi pomohlo. Pohlédni na mé kající srdce i na mého ztrázněného ducha a vyslyš mou modlitbu! Nech ji žít; tu která je částí mé duše, abychom se radovali z tajemství tvé lásky a jásali nad krásou mládí, ke tvé slávě a cti. Z hlubin k tobě volám, svatá Astarto! Za tmou této noci hledám ochranu tvé svaté milosti. Vyslyš mé volání! Jsem tvůj služebník Nathan, syn Hirama, tvého kněze, který obětoval svůj život službě u tvého oltáře. Miluji dívku a zvolil jsem si ji za součást vlastního života; ale nevěsty džinů / podle koránské tradice ohňové původu / na nás žárlily a ovanuly její krásné tělo dechem zvláštní nemoci. Poslaly k ní posla smrti, aby ji vtáhly do svých čarodějných jeskyn. Ten leží vedle jejího lůžka jak hladový tygr, rozpíná nad ní své černé perutě a vzduchuje po ní své špinavé ruce, aby ji vytrhl z mého srdce. Proto přicházím k tobě, velická Astarto! Smiluj se nade mnou a nech ji žít! Je to květina, která léto svého života ještě nepoznala; je to ptáče, jehož veselý zpěv, pozdrav to ranního psívu, má být umlčen. Zachran ji ze spárů smrti a budeme společně zpívat tvou chválu a přinášet oběti ke tvé cti. Dary budeme pokládat na tvůj oltář a tvé svaté nádoby budeme naplňovat starým ví-

nem i vonnými oleji a předsín tvého chrámu vyzdobíme růžemi a jasmínem. Před tvým obrazem budeme pálit kadidlo a vonné dřevo aloe. Zachran nás, Ty, bohyně divotvorná, a dej, aby láska přemohla smrt. neboť Tys, paní smrti i lásky!"

Na chvíli zmlkl, jen vzdychal žalem a plakal. Pak pokračoval: "Běda mi, svatá Astarto, mé smy jsou rozbity a život můj jakoby končí. Srdce umírá ve mně a v očích mě pálí slzy. Pospěš mi na pomoc se svojí slitovnou láskou, a ponech mi milenkou!" V tom okamžiku vstoupil jeden z jeho sluhů, zdráhavě se k němu blížil a zašeptal mu do ucha: "Otevřela oči, můj pane a zrakem vás hledá a nenachází. Nyní vás bez ustání volá a tak pro vás jdu."

Nathan se zvedl a rychle šel za svým otrokem. došel do paláce, vstoupil do pokoje nemocné a shýbl se nad ní. Opatrně vzal její štíhlou ruku do své a políbil ji na rty, jako by chtěl do jejího vyhublého těla vdechnout nový život. Obrátila k němu svou tvář, hluboce zapadlou v hedvábných poduškách a pootevřela malinko víčka. Na rtech se jí objevil stín úsměvu, vše co bylo v jejím krásném těle ještě naživu, poslední paprsek světla loučící se duše, ozvěna volání srdce, které se rychlými kroky blíží svému konci. Mluvila - a byl to stálý zápas o dech - jak vyhladovělé dítě:

Uplynula stáletí a čas svyasa nahana rým-
"Bohové mne volají, snoubenče duše mé, a
a přichází nás rozdělit smrt. Nenaříkej,
neboť vůle bohů je svatá a požadavky
smrti spravedlivé. Nyní jdu, ale oba ka-
lichy -lásky i mládí -zůstanou v našich
rukách plné a cesta společného života
jest ještě před námi. Nyní jdu k lučinám
ducha, můj miláčku, ale vrátím se do tohoto
světa! Velká Astarta uvede duše milenců
do tohoto života nazpět. Když byly zavo-
lány do věčnosti dříve, než okusili slas-
ti lásky a štěstí mladosti. Opět se uvi-
díme, Nathane, a z kalichů narcisů bude-
me pít rosu a radovat se budeme ze slunce
jak ptactvo polní. Na shledanou, můj mi-
lovaný!"

Hlas se jí ztišil a rty se jí chvěly ja-
ko okvětní lístečky v ranním vánku. Je-
jí milý ji objal a zkrápěl její hrdlo
slzami. Když se dotkl rty jejích úst,
zjistil, že jsou jak led. Vykřikl a vrhl
se na její neživé tělo, zatím co jeho
ztrázněný duch oscilloval mezi hlubinami
života a propastmi smrti.

V tichu této noci se chvěla oční víčka
těch, kdo spali; ženy v okolí naříkaly
a duše dětí se bály, protože temnota byla
roztržena hlasitým nářkem a hořkým plá-
čem, který se ozýval z paláce kněze
Astartina.

Při úsvitu chtěli sousedé potěšit kněze
v jeho bolu, ale nenašli ho. Po několika
dnech dorazila od Východu karavana a je-
jí vůdce vyptával, že viděl Nathana, jak
bloudí pustinou se stádem gazel.

Uplynula staletí a čas svýma nohama roz-
šlapal díla lidská. Bohové opustili zemi
a jiní bozi vstoupili na jejich místa, -
bohové hněvu, - s nimiž přišlo zničení a
úpadek. Rozbili ve městě Slunce jeho
skvostný chrám a jeho překrásné paláce.
Zelené zahrady uschly a z úrodných polí
se stal úhor. Nic nezůstalo v tomto údo-
lí kromě ruin, které připomínaly duchy vče-
rejška a ozvěnu žalmů, zpívaných ke cti za-
šlé moci.

Ale věky, jež přecházejí a ničí lidská dí-
la, nemohou zničit sny a city lidí. Vždyť
sny a city potrvají tak dlouho, jak po-
trvá všeobsáhlý, nesmrtelný Duch, i když
leckdy zůstanou uskrytu jako Slunce při
večerním stmívání a Měsíc při ranním úsvi-
tu.

II.

Na jaře roku 1890 po pří-
choďu Ježíše Nazaretského

Den se nachýlil a světlo pohasínalo, jakoby
Slunce posbírávalo svá zářivá roucha v
baalbeckých rovinách jedno po druhém. Ali
al-Husseini přitáhl se svým stádem ke zří-
ceninám chrámu a pořadil se blízko rozbi-
tých sloupů. Ty se podobaly žebrům dávno
zapomenutého vojáka; žebrům kdysi v bitvě
polámaným a živly obnaženým. Ovce se ses-
kupily kolem pastýře a melodie jeho flét-
ničky je uspávaly.

Přišla půlnoc a nebesa rozhodila svou
setbu pro příští den do hlubin tmy.
Alimu ztěžkla víčka obrazy bdění a jeho
duch byl vyčerpán rejem strašidelných
stínů v hrůzném mlčení rozpadlých zdí.
Opřel se paží, prptpže ho přepadla dřímota
a pokryla ho záhyby svého závoje, jako
lehounká mlha, dotýkající se hladiny ti-
chého jezera. Zapomenuto bylo jeho vy-
půjčené já ve chvíli, kdy se potkal s jád-
rem svého ducha, s oním skrytým já, na-
plněným sny, jež ponechávaly lidské záko-
ny a nauky daleko za sebou... Poprvé v ži-
votě cítil Ali -al - Huseeini, jak se v
něm při pohledu na chrámové trosky pro-
bouzí zvláštní pocit, hrající ustavičně
na jeho smyslech, jako když se hudebník
dotýká konečky prstů strun své loutny.
Nový pocit vyvěral z Ničeho - nebo snad
přece z něčeho? Rostl a zmocňoval se ho
až prorostl celým jeho bytostí a v jeho
duši probudil ekstázi....

Ali pohlížel na zničený chrám a únava v
něm ustupovala bdělosti ducha. Zbytky
oltáře byly patrné a pastýř před sebou
jasně a zřetelně viděl místo roztrště-
ných sloupů, jakož i obrysy zničených zdí.
Oči mu ztrnuly a srdce se mu prudce roz-
bušilo. Byl jako člověk, který byl až
dosud slepý, s utajeným světlem očí -
a náhle vidí, přemýšlí a uvažuje. A z vi-
brací myšlenek, z pohybů úvahy se v jeho
duši zrodily stíny vzpomínky. Vzpomněl
si na tyto sloupy, jak tu stávaly hrdě a
pyšně. Vzpomněl si na stříbrné lampy a ka-
ditělnice, jež obklopovaly obraz bohyně,

nahánějící plachou, uctivou bázeň. A vzpomínal na ctihodné kněze, kladoucí oběti na oltář, vykládaný zlatem a slonovinou; na dívky, hrající na tamburiny a na mladíky, zpívající ke cti bohyně lásky a Erásy. Všechny tyto obrazy vyvstaly zřetelně před jeho vnitřním zrakem. Cítil dojmy spících obrazů, které ho v hlubině jeho nitra vzrušovaly. Jenomže vzpomínka nám přináší jen stínohru z minulosti našich životů, našim uším jen ozvěnu minulých hlasů. Co však znamenaly tyto evokující vzpomínky v souvislosti s minulým životem mladíka, který vyrostl mezi stany a trávil čas pasením ovcí v pustinách.

Ali se zvedl a procházel se mezi ruinami a roztráštěnými kameny, Daleké vzpomínky snaly z jeho vnitřního zraku závoj zapomnění, podobně jako když žena stírá ze svého zrcadla pavučinu. Když dospěl do nitra chrámu, zastavil se tiše, jakoby jej k zemi přitahovala jakási magnetická síla. Tu před sebou spatřil jakousi rozbitou sochu. Bezděky před ní padl na kolena. Polévaly jej netušené pocity jako krev z otevřené rány. Srdce mu tlouklo tu prudce, tu div se nezastavilo, v rytmu mořského přílivu a odlivu. Sklonil svůj pohled a hluboce vzdychl, prptpže cítil zranující samotu a nepřeklenutelnou vzdálenost mezi svým duchem a krásou duší, kterou měl po boku před vstupem do tohoto života. Cítil, že jeho nejněžnější jádro jest jakoby díl hořícího plamene, ježž Bůh od sebe oddělil před začátkem času.

Pak Ali pocítil mezi svými žebry lehký třepot něžných křídel a v jeho mozkových závitech narůstal silný cit lásky, který se zmocnil jeho srdce a jeho duše. Byla to ona láska, která zjevuje tajemství Ducha ducha a která svým působením odděluje svět Ducha od světa, v němž se jen měří a váží. Ona láska to byla, jež mluví, když rty mlčí, a která se jeví jak ohnivý sloup, když začne temnota přikrývat vše. Tato božská láska zaplavila v tu hodinu Ali Huseinovu ducha a probudila v něm pocity zároveň hořké i sladké, jako vytahuje ze země Slunce květiny i trní...

Co ale znamená tato láska a odkud přichází? Je to cit, který do jeho srdce zasely beduinské krásky, aniž to jeho smysly zpozorovaly? Nebo je to jasné světlo, jež bylo zahaleno mlhou a nyní se mlha roztrhla a ono vyplňuje prázdnotu jeho duše? Je to snad sen, vzniklý v tichu noci, aby se mu vysmíval, nebo je to Pravda, jež byla od prapočátku a jež potrvá až do konce časů? Hlasem, který se od vzdechu lišil jen slabým zvukem hlásek, Ali pravil: "Kdo jsi Ty, Ty, jež jsi mému srdci tak blízká a mému zraku tak vzdálená, jež mne odděluje od mého já a spojuje mou přítomnost s věky dávno zapomenutými. Jsi duch, přicházející ze světa nesmrtelných, aby mému zraku předvedl nicotnost života a pomíjivost těla? Nebo jsi královna džinů, přicházející z útrob země k ošálení mých smyslů? Chceš mě udělat terčem posměchu pro mladíky mého kmene? Kdo jsi

a jakého druhu je toto pokušení, jež mě
současně oživuje i ničí? Jaké city to
jsou, jež mě naplňují ohněm a světlem? Kdo
jsem já? A kdo je toto nové bytí, které
nazývám "já", ačkoliv mi je cizí? Pil jsem
snad s jarními vánky rosu života a jsem
nyní anděl, slyšící a vidící veškerá ta-
jemství? Anebo jsem opilý lektvarem ďábla,
osleplý pro skutečnost?

-...Po krátkém mlčení pokračoval:

"Ach, ty, již mi duše má zjevuje a přibli-
žuje, již mi noc skrývá i vzdaluje - Ty,
duchu krásný, jenž se vznášíš na luzích
mých snů; Tys vzbudil v jádru mého nitra
city, jež drímaly, jak květinová setba ukry-
tá pod vrstvou sněhu? Přešel jsi kolem
mne jak lehounký vánek, jako dech polí.
Dotkl ses mých smyslů, takže se chvějí jak
listy stromu. Dovol mi, abych tě uviděl a
poznal, zda jsi oděn šatem hmoty. Anebo -
nejsi-li z této země, pak poruč spánku,
aby mi zavřel víčka, abych tě ve svých
snech potkal. Dovol, abych se tě směl do-
tknout! Dej mi slyšet svůj hlas! Roztrhni
tento závoj, kryjící celé mé bytí; znič to
tkanivo, halící moji božskost! Dej mi křídla,
abych směl vzlétnout tam, kde se shromaž-
ďují nebešťané, patříš-li k těm, kteří tam
bydlí. Dotkni se svou kouzelnou silou
mých víček a já za tebou půjdu na ona ta-
jemná místa, kde jsou džinové, jsi-li ne-
věstou jejich. Polož svou neviditelnou
ruku na moje srdce a přijmi mne za svůj
majetek, máš-li tu moc vzít k sobě ty, kte-
ré si přeješ."

Tak šepat Ali temnotě do uší slova, zrozená z ozvěny melodií v hlubinách srdce. Mezi jeho vizí a okolím se vznášely stíny noci, jako kadidlový kouř, stoupající z jeho horkých slz, a na zdivu chrámu se objevily kouzelné obrazy v barvách duhy.

...

Jak prorok, vzhlížející k nebeským hvězdám a čekající na božské zjevení, tak čekal Ali al - Hussein na ráno. Dýchal rychleji; jeho duše ho opustila, vznášela se kolem něho a opět se k němu vracela, jako by v rozvalinách hledala ztracenou milenkou.

+

Svítal, božské ticho se chvělo při ranním vánku a fialkově zbarvené světlo proudilo do lehkého vzduchu. Země se usmívala úsměvem spícího, jenž se snu uviděl obraz svojí milé. Ptáci vylézali z puklin poničeného zdiva, létali nad sloupy a ruinami, zpívali a štěbetali, ohlašující příchod dne. Ali vstal, položil si ruku na rozpálené čelo a kalným očima se rozhlížel kolem sebe. A náhle uviděl užaslým zrakem všechno jak Adam, když mu Bůh svým dechem otevřel oči. Pak se přiblížil k svým ovčím a zavolal je; vstaly, otřásl se a pomalu za ním cupkaly k zeleným polím.

Ali kráčel před ovci a velikýma očima hleděl do veselé krajiny, zalité sluncem...

Dospěl k potoku, který svým bubláním vyzrazoval tajemství polí, a tam si sedl na lavici pod vrbou, jejíž větve visely až k vodě, jakoby se chtěly osvěžit její mokrou lahodou. Ovce se pásly se skloněnými hlavami a na jejich bílé vlně se třpytila ranní rosa.

Ali cítil, jak mu srdce prudce buší a duše se chvěje. Hleděl kolem sebe jako spáč, jehož probudilo svými paprsky Slunce. Tu spatřil, jak za stromy vystupuje děvče s hliněným džbánem na rameně. Pomalu se blížila k potoku, bosé nohy zvlhlé rosou. Když došla až k potoku a sehnula se, aby naplnila džbán, tu spatřila lavici na protilehlé straně a oči se jí střetly se zraky Aliho. Lehce vykřikla, hodila džbán na zem a ustoupila o krok zpět jako někdo, kdo se shledává se starým známým, kterého ztratil z očí.

Míjely minuty a jejich sekundy byly jako lampy, osvěcující cestu mezi srdci těch dvou; tyto vteřiny dovedly vykouzlit z ticha zvláštní melodie, probouzející v duších těch dvou ozvěnu zasunutých vzpomínek; ukazovaly jednoho druhému ve změněném okolím obklopovaly je stíny a postavy daleko od tohoto potoka a těchto stromů. Jeden hleděl na druhého pohledem, v němž bylo zapřísahání, a jeden jak druhý nacházeli zalíbení v očích svého partnera; a jeden slyšel povzdech druhého s tušením lásky.

Komunikovali spolu všemi jazyky ducha, a když hluboké vědění a plné porozumění

naplnilo obě jejich duše, přebrodiv Ali potok, tažen neviditelnou silou. Přiblížil se k dívce, objal ji a políbil ji na ústa, na šíji, na oči. V jeho náručí se dívka nepohnula, jako by ji byla sladkost objetí oloupila o vůli a jako by ji něha doteku zbavila všech sil. Vzdala se, jako se vydává vůně jasmínu vanutí větru. Jako vyčerpaný člověk, který konečně našel pokoj, tak si položila dívka hlavu na jeho hrud a hluboce vzdychla. Byl to vzdech, který ve zmučeném štěstí ohlašuje zrod štěstí; bylo to hnutí života, jenž v ní dosud dřímал a nyní se probudil. Pozdvihla hlavu a spatřila v jeho očích pohled kohosi, kdo není srozuměn s tím, aby byla duše lásky zajata v těle slov.

Oba milenci kráčeli pod vrbami a harmonie jejich každého kroku zrcadlila jejich hlubinný souzvuk. Oba byli jedno ucho, jež v tichu naslouchá vnuknutím lásky; byli jedním okem, jež vnímá vznešenou krásu štěstí. Ovce šly za nimi, okusující květy i vrcholky travin, se všech stran se slétali ptáci a notovali kouzelné zpěvy.

Když dospěli na konec údolí, tu Slunce už plně vzešlo a hodilo zlatý plášť na hroty hor. Posadili se v blízkosti skály, která v svém stínu chránila fialky. Po chvíli pohlédla dívka do Aliho černých očí a ranní váněk si pohrával jejími vlasy tak, jako by ji líbaly neviditelné rty. Cítila, jak se konečky kouzelných prstů dotýkají jejího jazyka i rtů a její vůle byla zajatá. Hlasem zraněné sladkosti pravila:

"Astarta vrátila duše nás obou v tento život, aby nám neušly rozkoše lásky a štěstí mládí, můj miláčku!"

Ali zavřel oči, neboť hudba jejích slov v něm probudila stíny snu, jež tolikrát snil. Cítil, jak ho neviditelné perutě odnášejí z tohoto místa a vsazují jej do prostoru zvláštního tvaru. Stál tam u lůžka, na němž ležela překrásná žena, již smrt oděvala krásu s teplem jejích rtů. Při spatření této scény hlasitě vykřikl. Pak otevřel oči a spatřil po bohu dívku; z jejích rtů vyčetl úsměv lásky a v jejím pohledu zářil lesk života. Jeho tvář se zjasnila a jeho duch byl osvěžen. Strašlivé vize se rozptýlily a on zapomněl na obojí - na minulost i na budoucnost.

Gibran: Araís al-muruj

LODĚ

Jan Rihani při pohledu na Soutok
Svratky

SVĚTELNÉ

272

MOSTY

LODĚ

Amin Rihani při pohledu na Sochu Svobody:

Ó, Svobodo, kdy obrátíš k Orientu svou tvář? Kdy se zasnoubí tvé světlo se sinným světlem úplňku, aby s ním kroužilo kol Země a osvětlovalo tmou všech porobených národů..?

Kdy, Svobodo, zřídí ti pomník u pyramid nebo na východních březích Středozemního moře? Najdou se v budoucnu tvé sestry na březích Dardanel, Indického nebo Tichého oceánu?

Kdy začneš s Měsícem kroužit a pronikat tmou ujařmených národů svým světlem?

Vy, lodě, jež přivážíte do Evropy i do Egypta, do Adenu i do Indie z Nové Anglie látky, železo z Pennsylvanie a obilí z Texasu, přineste s sebou, přineste břehům Levanty, Rudého a Čínského moře něco z té vody, jež denně omývá nohy sochy Svobody. Alespoň gallon té svaté vody vezměte na cestu s sebou a vylejte ji na egyptské i syrské břehy, na libanonské ~~hory~~ hory, na Palestinu, Arménii a Anadolii i na ostrovy, kolem nichž plujete!

Každé zemi, do níž plujete a každému národu, jehož věže a minarety vaše stožáry zdraví, přineste pokoj bohyně této, jež vám po odjezdu z Nového Světa na cestu svítí, která vám svěří nebeské dary, která vás seznamuje se svými krásnými sestrami.

Vy, lodě, přineste z Okcidentu trochu z jeho aktivity k našemu břehu! A dříve než se začnete vracet, neotálejte a naložte něco z klidu Orientu! Přivezte na Východ technické vědění ze Západu a vezměte pro Západ na palubu cos z východní filosofie a životní moudrosti! Do Egypta, Syrie a Libanonu hojně importujte ovoce přírodních věd a exportujte odtud náklad pohostinnosti a lidství! Vy, lodě, pozdravujte palmyrské ruiny a baalbecký chrám ve jménu brooklynského mostu a egyptské pyramidy od gigantických mrakodrapů Nového Yorku.

Přivázejte, ó lodě, mír a vracejte se s mírem a přátelstvím nazpět!

Rihani: Rihaniyyät

Dej, Pane, abych se vrátil,
STÍN CEDRŮ exila mého.

Dej, Pane, abych se navrátil
domů
k cedrům,
ze země, kde jsem jen cizincem,
k vysokým horám,
kde hnízdí orli;
k horám, jež v nitru mém vzbuzují tušení
Tvé velikosti!
Dej, abych se vrátil tam,
kde hoří západ,
halící pahorky ve světla purpur;
do země východů slunce;
vždyť v zemích západních
jsou rána mlhavá.
Dej, abych se vrátil na břeh své vlasti,
vroubený oblázky se pěnou mořskou.

Dej, Pane, abych se vrátil
na jeviště mladosti své,
do jiter, tak plných vůní;
vždyť v této zemi
je srdce mé cizí
jak moje řeč.
Zpívám jak pták
a sklízím jen posměch.
Když ve dne sním,
tu vidám stíny
mohutných cedrů;
ve svých pak bezesných nocích,
zřím jejich obraz.

Dej, Pane, abych se vrátil,
ukonči bídu exilu mého!

Na skalách posetých bílou

na skalách posetých bílou

Dej přijít mi domů,
k samotě v horách,
pod stinné větve,
pod světlo úplňku!
Dovol, bych přijít směl
k řece Adamis,
jež v hloubce údolí žene své vody;
k topolům na jejím břehu.
Kol jejich korun létají holubi,
když slunce navečer shlíží se v řece.
Vždyť údolí toto v nitru mém vyvolá
obrázky sladkých minulých dnů.
Dovol, můj Pane, bych domů se vrátil
a v rytmu ročních dob žítí zas směl:
v létě i v podzimu
se květy jara,
rovněž i s prudkým vanutím vichrů,
na jejichž perutích bouř zimní uhání,
a přitom blesky do skal všech metá,
spícím nahání hrůzu,
když nad hroby burácí hrom.
Dovede zima zahalit hory
sněžnou svou příkrývkou bílou,
posetou brilanty.

Dej, Pane, abych se vrátil - domů,
vždyť celého světa přepestré krásy
nemohou vyhladit
obrazy vzpomínek
z paměti mé.

Jsem synem hor tvých,
nevím si rady
na plážích posetých lidmi.
Jahchouche mám raději než vše,
co kdy jsem objevil;
mé dětství v horách
vysoko nad údolím,
jímž řeka Adonis teče,
tot předrahý poklad
vzpomínky mé.

Aus dem Diwan von Akl Jurr

uvědomil; na pomoc mu tedy přišel
MEŠITA myšlen; před tím si vyhnul had-
vane rukou své kočala i ve jsem All-

Jednoho dne jsem odpoledne vstoupil do
malé vesnické mešity, abych si po delším
putování krajinou odpočinul. U dveří jsem
si -jak to vyžaduje mrav- svlékl boty
a náhle jsem si uvědomil hlubokou mou-
drost této tradice. Vskutku pro to exis-
tují důvody, jak praktické tak i duchov-
ní. Jistě to je znesvěcení domu Božího,
vstoupíme-li s obuví; rovněž je to sakri-
legium pošpinit prachem cesty ony draho-
cenné koberce, jež pokrývají v mešitě po-
dlahu. Krom toho mne mé boty tlačily,
a tak jsem tomuto předpisu vyhověl až
příliš rád. Měl jsem dojem, že je tento
zvyk pro leckoho osvěžením a ulehčením.

Uvnitř mešity jsem spatřil dva lidi se
modlit: jednoho ctihodného letitého šej-
cha v jednom rohu a ve druhém khubeného,
polonahého žebráka. Sedl jsem si před
obloukem na slaměnou rohož a žády jsem
se opřel o sloup; pak jsem si naháhl své
unavené údy a cítil jsem se zcela jako
doma. Klid a uvolnění, to jsou kořeny,
z nichž vyrůstá usebraná zbožnost; a ty-
to kořeny najdeš v mešitě vždy, lhostejno
zda do ní vstoupíš v hodinu denní nebo
noční.

Modlil jsem se svým způsobem a po chvíli
jsem s velebením Allaha mešitu opustil;
doprovázeli mě oba mí bratři. Ze žebráka
se vyklubal nosič, který své břímě slo-
žil u vchodu do mešity. Teď je nemohl

uzvednout; na pomoc mu tedy přišel
vznešený šejch; před tím si vyhrnul hed-
vábné rukávy své košále :ve jménu Alla-
hově! Nosič se pod břemenem pokorně
sklonil, napřímil šíji pod provazem kol
hlavy, na němž bylo upevněno břemeno a
vzdaloval se rychlými kroky v náručí
Allahově.

"Vy ale nejste muslim," oslovil mě cti-
hodný šejch, jehož asi na mém chování ně-
co zaráželo. Sněroval jsem si své boty
dále a odpověděl jsem mu: "I já se klaním
Allahovi a ctím jeho proroky!"

Nato mě pozval do svého domu k večeři.
Dva cizí lidé, kteří se setkají v meši-
tě, se stávají bratry.

Rihani: Stezka vidění

A ve vůlku přátelství nechať je sám.
O PŘÁTELSTVÍ dosti.

Neboť srdce nechať své dívo a dívo
Tvůj přítel je vyplnění tvých potřeb.
Je tvým polem, které oséváš s láskou a
sklízíš s díkyvzdáním, a je tvou palubou
a tvým krbem.

Neboť přicházíš k němu se svým hladem a
vyhledáváš ho pro mír. Vyslovuje-li vás
přítel své mínění, nebojíte se nesouhlasu
své mysli, ani se nebráníte přisvědčení.
A mešká-li s vámi mlčky, vaše srdce nepřes-
tává naslouchati jeho srdci; neboť v přá-
telství jsou veškery myšlenky, veškery
tužby, veškera očekávání na rozeny a roz-
děleny beze slov, s radostí, která nečeká
díků. Odcházíte-li od svého přítele, ne-
rmutíte se; neboť to, co v něm milujete
nejvíce, je jasnější v jeho nepřítomnosti,
jako je horolezci hora jasnější z roviny.

A nechať nemá přátelství žádného cíle,
leč prohloubení ducha. Neboť láska, kte-
rá hledá něco jiného než odhalení svého
vlastního tajemství, není láska, nýbrž síť
vržená daleko; a lapeno jest jenom bez-
cenné.

A nechte své nejlepší pro svého přítele.
Musí-li poznat odliv vašeho vlnobití,
nechať pozná také jeho příliv. Což je va-
ším přítelem proto, abyste ho vyhledávali
pro ubití času? Hledejte ho raději pro
jeho prožití. Vždyť on má vyplnit vaši
potřebu, nikoli vaši prázdnotu.

A ve vděku přátelství nechat je smích
a sdílení radostí.

Neboť srdce nachází své jitro v rose
drobných věcí a jest občerstveno.

Kahlil Gibran

ORIENT

Veselé jsou v Orientu dny,
noci jsou snivé.

Zefír i mráčky kol slunce tancují,
kol slunce, jež dává život.

Sníh tvoří korunu na hlavách hor,
jich svahy kolébkou mořských jsou vln.

Moře tichounce šumí,
v noci pak bdí,
vždyť musí zrcadlit měsíční světlo.

Údolí voní bohatstvím květů,
vinice ztěžklé jsou zlatými plody.

Zde jest kolébka abeced, jakož i přístavů
odtud vyplula první loď
na širé moře.

Zde jest proroků země,
zde stýká se země s nebem.

Z našich hor vrcholků vytéká světlo
do plodných údolí,
ústý je pije květina každá
i srdce lidí;
v hrdélkách ptáků mění se ve zpěv,
v modlitby ve zbožných srdcích,
z něho jsou utkány mešity,
kostely i
synagogy.

Zde v této zemi
dějiny mají svůj kořen,
na tisíc legend opřádá každičkou
zvěst
a všechny legendy zdvíhají
k Bohu.

Assaf: Saufa naltaqí

JÁ JSEM ORIENT

Já jsem Orient
Božího chrámu úhelný kámen
a první trůn ze trůnů lidstva.
Já jsem most sroubený ze slunce,
jenž vede ze světa nejhlubší tmy
ke hvězdám přejasné záře.

Duše i ruka mi přetéká
ranních červánků zlatem,
nad než ve světě čistšího není.

Bez konce cesta má!
Jsem na ni podoben souhvězdím,
jež o vlastním pohybu nevědí.
Má duše - toť karavana,
jež čelem už v znamení Blíženců dlí,
svým koncem však klidně si sedí
v jasmínech Samarkandu
anebo na březích Nilu;
cíl, svůj vyhlíží,
pohledem nazpět klamat se nedá.
Slyším zvuk večerních zvonů,
ráno pak volání zvonu k modlitbě.

Jsem z Orientu
a přicházím k tobě,
můj mladý příteli
ze zemí Západních.
Dovol bych směl být
na cestě průvodcem tobě.
V kapsách i v rukách mám
ze hlubin života perly,
v duši mi zpívají hory.

Tvého srdce znám lék,
ten uzdraví srdce tvé
nemocné civilizací,
zbaví tě smrtelné nudy,
rozleje v duši tvé mír,
klidným pak okem
přírody tajemství uzříš...

Hlas jsem Orientu,
který dlí v samotě poustev,
by se tam klaněti mohl;
jsem hlas, jenž na poušti volá;
jsem ticho, jež sněžných hor vrcholky
halí;

bublání říčky jsem,
toužebné volání
v posvátném stínu Měkky a Mediny;
Jsem hlas kazatelen
vlasti mé,
nirvany singsang,
vzývání karmy,
Prozřetelnosti chvála
na rtech chudáků
v doškových chýších.

Jsem Orient,
jenž unikl světu,
aby se ve zření ponořit mohl.

Rihani:Rihaniyyāt

UMĚLACI A SPO

Právě teď se připravujeme na
novou knihu, která bude
o umělcích a jejich životě.

874

NÁVRAT.

K PRAMENI

Ted všechno prošlo, všechno je pryč,
UMÍRAJÍCÍ A SUP
Uzel je rozvázan,

Počkej! Ještě chvíličku počkej,
příteli žádostivý!
zavčas odhodím
tu slupku mizící
i když ti její poslední zápas
připadá
tak nadměrně dlouhý.
Vím, že máš poctivý hlad,
nedám ti dlouho čekat,
na poslední prasknutí bublinek času.

Těžko však přetrhnout
vdechů i výdechů řetěz,
vždyť vůle umřít
jež silnější nežli vše silné
ještě je držena k životu vůlí,
jež slabší je nežli vše slabé.
Otálím dlouho? -
Odpust mi proto, příteli můj!
Duch můj vzpomínkou držen je dosud.

Přichází ke mně ples dávných,
vzrůstalých dnů,
vize snů mládí;
úsmev, jenž na mne se usmívá;
hlas, jenž v sluchu mi dosud
ozvěnou zní;
ruka, jež ruky mé dotýká se...
Promiň, že nechám tě tak dlouho čekat!

Teď všechno prchlo, všechno je pryč,
ruka i úsměv i hlas,
rovněž i vůně té ruky.

Uzel je rozvázán,
pouto je zlomeno.

Pojď a živ se, můj příteli hladový!
Tabule prostřena!
Hostina sporá,
přece však podána s láskou.

Pojď! Zabuš svým zobanem...

ano; zde do levé strany!

Vysvoboď z klece to ptáče malinké,
jež křídlem svým sotva už pohne...

Chci, aby s tebou k nebi se vzneslo.

Přijď! Šeří se,

přichází noc,

chci být tvým hostitelem;

ty pak mi budeš vítaným hostem.

Gibran, as- Sābiq

/The Forerunner,

Začátek této historky se dotkl nářeků
DUŠE PO SMRTI Není že proto, že její
podivný příběh oslovil nějakou strunu
v srdci každého z nás, proto se zptal

36 km severně od Beirutu a 3 km před
Byblem ční na mírně zvedajícím se slakna-
tém pobřeží - věž. Tato elegantní stavba
je pozůstatek středověku a staletí do
ní vyryla mnoho svých stop. Momentálně
je věž v rukou archeologů; ti ji v roce
1939 zrestaurovali a zvětšili, takže je-
jí krásná labutí šíje směřuje k nebi ja-
ko maják.

Kolik hrdinných křížáků se asi mohlo
chlubit, že byla jejich vlastnictvím?
To je však okolnost, která zajímá válečné
historiky, a proto je podřadná.

Asi před třemi staletími o této věži
zvláštní historku mladý, osamělý Švéd,
který byl tragickou okolností vyveden z
rovnováhy a bloudil světem. Nyní pozorova-
l věž. Provázel jej domorodý mladík,
který uměl anglicky a téměř nezavřel pus-
tu. Náhle spatřili oba obrovského ptáka,
který se vznesl z vrcholku věže do vzdu-
chu. Chlapec si rychle zakryl oběma rukama
tvář; rty se mu pohybovaly. - "Co je?"
ptal se Švéd, "modlíš se?" - "To je modrý
pták této věže!" odpověděl chlapec.
"Bydlí uvnitř té věže už mnoho tisíc let
a velmi zřídka ji opouští; vždy jen
tehdy, když se na zemi milují dva lidé
pro věčnost."

Začátek této historky se dotkl návštěvníkova srdce, možná že proto, že její podivný obsah oslovil nějakou strunu jeho zlomeného srdce; proto se zeptal chlapce:

"Je hodně lidí, kteří to tvrdí?"

"Co?"

"Že ten pták neumírá."

"To není jen tak nějaký pták, milý pane, nýbrž to je modrý pták z věže! Ten je nesmrtelný!"

K tomuto dialogu došlo začátkem 17. století; zněl jako vzdálená ozvěna jakési doznívající melodie nebo jako reflex jakéhosi pradávného světla, které poprvé zazářilo na tomto místě v dějinách lidstva, na tomto místě posvátného Byblu, aby se odtud šířilo po celé zemi.

Před tisíci lety učil totiž jeden kněz z Byblu: "Člověk má duši, která nepomíjí. Ta nezemře navěky. Smrt je jen dělicí závoj mezi dvěma světy. Kdo však miluje nějakou duši věčnou láskou, ten protrhne tento závoj a spojí se s ní."

Mezi všemi náboženskými centry vrcholného středověku byl přívržencem této útěšné víry jedině Byblos. Proto sem už čtyři tisíce let putují trpící a truchlíci z celého světa, protože očekávají útěchu z této víry. Přicházejí sem Numidané i Indové, Čínané i obyvatelé Hadramantu, Babylonané i Egyptané.

Všichni těžce zkoušení osudem, kdo se museli odňoučit od nějakého milovaného člověka - syna nebo otce, milence... - ti všichni přicházeli do Byblu.

Když byl v Egyptě zabit svým bratrem Osiris, zvolila si bohyně ze všech měst Byblos. Sem putovala, zde chtěla svého mrtvého miláčka opět oživot. Vypráví se, že se v Byblu obrátila na jednoho kněze, který ji vyzval, aby svého nepřítomného miláčka milovala věčnou věrností a aby všechny své slzy prolévala jen pro něho. Plakala Egyptanka a mnoho slz prolila ze svých čarokrásných očí. Knězi to však nestačilo.

S bohyní však měla soucit řeka v blízkosti věže, její jméno je al-Fidar; její stříbrné vody vystoupily nad vlastní břehy a řeka řekla:

"Nestarej se! Moje vody i tvoje slzy jsou z téže látky. Udělej to tak, aby ten kněz uvěřil, že ta voda, vystoupí z mých břehů, jsou tvé slzy, jimiž oplakáváš Osirise.

I stalo se tak.

Jenomže takového kněze z Byblu neoklameš tak snadno. Ten řece sdělil, že se tisíce jejích vln nevyrovnají jediné slze z očí Izidiných.

Ale řeka al-Fidar se přesto nepřestala velkoryse rozdávat, až se jí zželelo Iáidě, takže řekla:

"Běda, ty ubohá řeko! Ty úplně vyschneš!"

A řeka odpověděla:

"No a? Co lepšího mohu udělat, než pomoci krásné bohyni, aby se její miláček navrátil v život?"

Tato odpověď Isidu tak dojala, že začala prolévat ještě víc slz.

Řečiště Fidarů skutečně vyschlo a Osiris, Isidin božský miláček, se vrátil do života...

Ten Švéd se vydal na cestu domů; už nebyl tak smutný, vždyť slyšel tento příběh. Teď byl přesvědčen, že se s ním jednoho dne opět spojí ta, kterou ztratil.

Kdo se pozorně zadívá na věž blízko řeky al-fidarů, ten upozoruje, že je konstrukce té věže relativně mladá. Každý Libanonec však ví, že ta věž stojí na základech starověké věže, vystavěné před čtyřmi tisíci lety. A z generace na generaci přechází zvěst, že byl uvnitř této věže mramorový oltář, oltář kněze z Byblu, který jako první hlásal:

"Člověk má duši, která nepomíjí a na věky nezemře."

Tradice dodává:

Když vyslovil svatý kněz tato slova, která zasahovala po celé věky sluch lidí, tu vystoupil z jeho dlaní do vzduchu modrý pták.

Tato věž u al-Fidarů zůstane pro lidi stálým znamením. A pokaždé, když ji zub času poškodí, bude zbudována vždy znova.

Akl: Lubnān in hakā

SMRT

Smrt? ... -Neviditelný život.
Klíč v něm zlaté, obilné lány jiného
světa.

Je to náš špýchar, náš včelí úl,
pro náš med, který jsme posbírali.

Po snu předlouhé noci,
v níž vnořen je každý z nás
celým svým bytím,
jest ona jitro, jež svítí oknem
a zbaví nás tíže našeho těla.

Ona je milost, již znovu jsme našli,
voda vytrysklá ze skály,
květina polní.
Snící azur i vysněný pramen,
slavíka neslyšný zpěv.

Ona je svobodný let
výdechu života, ježž nikdo nevidí,
ježž se však uvolní z otroctví těla
při zvuku hran.

Ona nám dává to,
co láska na zemi tak marně hledá:
polibek, který nás spojuje-s Dokonalým.
Ona je matky nalitý prs,
který nás bez konce konejšit bude.

Ona to je, kdo náš zrak probudí k světlu,
ona je zrozením k jasu, návratem k prameni,
mostem k života pravdě.

Corm: La Symphonie
de la Lumiere

SMRT - SEN DÁLNÍCH PŘEDSTAV

Smrti,
ty dálných představ mých sne,
úsvite naděje mé,
splnění všeho, co čekám!
toužím po tobě více,
než touží žíznivý po vodě
v poledním žáru.
Bažím po tobě více
než baží po světle ten, kdo se topí
a klesá ve tmě.
Prahnu po tobě silněji,
než prahne milenka,
která se zdobí
pro chvíli setkání
s miláčkem svým.

Třesou se před tebou -nevědoucí;
jsi pro ně znamením zničení,
úhrnem strachu a zmaru.
Ty však jsi něco úplně jiného:
Prorok jsi spravedlnosti,
spása jsi slabých -milosrdná!
Mírný, živný jsi déšť,
jsi ruka velkorysá.
Jsi královna,
jež v oblacích kráčí,
světlo jsi úplňku uprostřed hvězd.
Pokojným spánkem jsi,
v němž kvetou květiny snů
jako po zimě.
Kolébkou jsi - věčného, štěstí.

Salame: Muzakirāt

RAJKA, - KNIHA Z KNIH

ROZBĚSK

VĚČNOSTI

Setkání s "Ježíšem, Synem člověka,"
ze stejnojmenné knihy Gibrana Khalil
Gibrana

RAFKA, -NEVĚSTA Z KÁNY

...

Právě jsem se chystala zalít růžový keř na zahradě své matky, když se před portálem našeho domu zastavil On.

Řekl: "Mám žízeň. Dala bys mi napít?" - Rychle jsem vběhla do domu, vzala jsem stříbrný pohár, naplnila jej čerstvou vodou a kápala do ní trochu jasmínové esence.

Vyprázdnil pohár a vypadal spokojeně. Pak se mi podíval do očí a řekl: "Žehnám ti..."

Při těchto slovech ěakoby lehký větřík projel mým tělem a také moje nesmělost byla náhle ta tam. "Mistře," řekla jsem mu, "jsem zasnoubena s jedním mužem s Kány v Galileji a čtvrtého dne příštího týdne se má slavit svatba. Nechceš být naším hostem a poctit nás svou přítomností?"

"Přijdu, dcero," odpověděl.

Jen sě představte: On řekl "dcero", ač byl sám ještě tak mladý a mně už bylo dvacet."

To řekl, a šel svou cestou dále.

Znehybněla jsem až do chvíle, kdy mě maminka volala odněkud z domu k sobě.

Čtvrtého dne příštího týdne mne převedli do ženichova domu a odsali mne s ním.

Vyprávěl nám příběh, jak se Ježíš a jeho Matka a bratr Jakub sešli s přáteli. Posadili se za stůl k našim hostům, zatímco mi družičky zpívaly svatební písně krále Šelomoa.

Ježíš z našich pokrmů jedl a z našeho vína pil. A usmíval se na mne i na druhé.

Naslouchal našim písním o ženichovi, který si vede do stanu svou nevěstu; o mladém strážci vinice, který miluje vinařovu dceru a bere ji do matčina domu; o princovi, který se potká s mlaďou žebračkou, pozve ji do svého královského paláce a korunuje ji korunou svých otců.

A vypadalo to, jakoby On slyšel ještě nadto jiné písně, které jsme my nebyli s to slyšet.

Když zapadalo slunce, přistoupil ženichův otec k Ježíšově Matce a pošeptal jí: "Dochází nám už pro hosty víno a den ještě není u konce." - Ježíš to uslyšel a řekl: "Číšník ví, že ještě víno jest." A bylo to pravda. Během celého večera víno dopito nebylo.

Tu začal Ježíš mluvit. Vyprávěl nám o kráse nebe i země. O nebeských květinách, které kvetou, když je na zemi noc, a o pozemských květinách, které se objevují, sotvaže den svým závojem zahálí hvězdy.

Vyprávěl nám příběhy a podobenství a Jeho hlas nám tak učaroval, že jsme na něj hleděli jako na zjevení a zapomněli jsme na své poháry a talíře. Mně to připadalo, jako bych dlela v daleké, neznámé zemi.

Později řekl jeden z našich hostů ženi-chovu otci: "Ty jsi uchoval to nejlepší víno až na konec svatby. Jiní hostitelé postupují opačně."

A všichni věřili, že Ježíš vykonal zázrak, že nám na konci slavnosti chutnalo víno lépe než na začátku."

I já jsem věřila tomu, že nám to víno daroval Ježíš, a vůbec jsem nebyla překvapena -vždyť už Jeho hlas byl tak plný divů. A Jeho hlas mi zůstal v srdci, až do příchodu prvního dítěte.

V naší vsi i v okolí si dodnes lidé vzpomínají na slova našeho hosta. "A vesničá-né říkají: " Duch Ježíšův je starší a lep-ší než všechna vzácná vína."

Gibran: Jesus Menschen-
sohn

MARIA MAGDALENA:

O SVÉM PRVNÍM SETKÁNÍ S JEŽÍŠEM

Bylo to v červnu, když jsem Její spatřila poprvé. Procházel obilným lánem, když jsem mu se svými družkami zkřížila cestu. Byl sám.

Rytmus Jeho kroků nebyl jako rytmus druhých lidí a pohyby Jeho těla se v ničem nepodobaly těm, jež jsem už viděla. Lidé takovým způsobem nekrácejí po tváři země. A teď skoro ani nemohu říci, zda šel rychle nebo pomalu.

Mé družky si na Něho ukazovaly prstem a šeptem se o Něm bavily. Zastavila jsem své kroky a zvedla ruku, abych ho pozdravila. On však ke mně nenaklonil svou tvář a můj pozdrav neopětoval. Tu jsem ho nenáviděla, protože jsem se cítila odmítnutá a bez ochrany. Bylo mi zima, jako bych vycházela ze sněhové lázně, - a třásla jsem se.

Té noci jsem ho viděla ve snu a ráno mi říkali, že jsem ze spaní křičela a že jsem se na svém lůžku zmítala.

V srpnu jsem Její spatřila opět - oknem mé komůrky. Seděl ve stínu cypřiše na mojí zahradě; seděl vzpřímeně a bez hnutí, byl jakoby z kamene vytesán, jak bývájí v Antiochii a jiných severních městech sochy.

Má egyptská otrokyně přišla a řekla:
"Ten muž je opět zde. Sedí ve vaší zahradě." - Hleděla jsem na něj oknem a duše se mi třásla, neboť byl krásný. Jeho tělo bylo bez vady, jakoby byly údy jeho těla do sebe navzájem zamilovány.

Tu jsem se oblékla do svých daměských rouch, opustila jsem dům a blížila se k němu.

Byla to má samota nebo jeho vůně, co mne k němu tak táhlo? Byl to hlad mých očí, toužících po kráse, nebo to byla Jeho krása, již hlédaly mé oči? Doteď to nevím.

Blížila jsem se k němu ve svém navoněném rouchu a ve zlatých sandálech, těch sandálech, které mi daroval římský setník... ano, v těchto sandálech.

Když jsem se dostala zcela do Jeho blízkosti, řekla jsem mu: "Pokoj s tebou!" - A On mi odpověděl: "Pokoj s tebou, Miriam!" Pohlédl na mne svými očima noci, jak na mne ještě žádný muž nepohleděl. Náhle jsem se cítila jakoby nahá a styděla jsem se a přitom mi řekl jen: "Pokoj s tebou, Miriam!"

Zeptala jsem se ho: "Nechceš vstoupit do mého domu?" - On odpověděl: "Což nejsem v tvém domě?" Tehdy jsem nerozuměla, co chtěl říci, ale teď tomu rozumím.

Znovu jsem ho zvala: "Nechceš se se mnou podílet o chléb a víno?" - On na to řekl: "Chci, Miriam, ne však teď!"

Řekl: "Ne teď!" A byl v těch dvou slovech hlas moře a hlas větru i stromů. A když mi je adresoval, tu mluvil Život ke smrti. Neboť věz, příteli můj, že jsem byla mrtvá. Byla jsem žena oddělená od svého "já", - toho "já", které před sebou vidíš. Náležela jsem všem mužům - a žádnému. Mluvili o mně jako o nevěstce, jako o ženě posedlé sedmi démony. Proklínali mne, záviděli mi.

Když však On pohlédl svýma očima ranních červánků do mých očí, tehdy zbledly všechny hvězdy mé noci. Tehdy se ze mne stala Miriam, - prostě Miriam, žena, ztracená pro svět, který ji znal; žena, která stála na nové zemi.

Řekla jsem mu: "Vstup do mého domu a pojez se mnou chléb a víno." On se mne zeptal: "Proč mne zveš, abych byl tvým hostem?" - Já jsem však jen prosila: "Pojď do mého domu" - a vše nebeské i pozemské ve mně křičelo po něm.

Pohlédl na mne - a tehdy na mně spočinulo poledne Jeho očí. I řekl: "Máš mnoho milenců, Miriam, ale jen já tě miluji. Druzí muži hledají jen sami sebe, když tě milují. Já však tě miluji pro tebe samu. Ti druzí v tobě vidí krásu, která pomine rychleji než jejich léta. Já však v tobě vidím krásu, která nezvadne nikdy a dokonce ani v podzimu tvých let se nebude muset bát pohledu do zrcadla, neboť jím nebude pokažena. Jenom já miluji to, co je v tobě a co nikdo nevidí."

Pak pravil mírným hlasem: "Jdi nyní; jestliže je tento cypřiš tvůj a jestliže nechceš, abych v jeho stínu seděl, pak půjdu dále svou cestou."

Zapřísahala jsem ho: "Mistře, vejdi do mého domu! Mám kadidlo a zapálím je před tebou. Mám i stříbrné umyvadlo pro tvoje nohy. Jsi cizinec, -a přece nejsi cizí. Upěnlivě tě prosím, vejdi do mého domu!"

Tu se zvedl a pohlédl na mne tak, jak hledí roční doby na pole a s úsměvem pravil: "Všichni mužové tě milují pro sebe samé, já však tě miluji pro tebe samu" - a vdálil se.

Nikdy však žádný muž nekrácel tak, jako On. Byl to jarní vánek, zrozený na mé zahradě a putující k Východu? Nebo to byla bouře, jež všemi věcmi otřásá až do jejich základů?

Nevím, ale toho dne zabil východ slunce v Jeho očích ve mně otroka. Stala jsem se ženou. -Stala jsem se Miriam, - Miriam z Magdaly.

Gibran: Jeaus Menschensohn

Vskutku, hledíme a nevidíme, slyšíme
FILOSOF: ~~indukujeme a pijeme a nic nechut-~~
O ÚŽASU A KRÁSE ~~od nás žilil Jakis Ne-~~

Když žil mezi námi On, tu hleděl na nás
a na náš svět očima plným úžasu; neboť
Jeho pohled nebyl zakryt závejím let, a vše,
co viděl, bylo jasné a jevilo se mu ve svět-
le Jeho mládí.

I když krásu tak hluboce znal, vždy znovu
byl překvapen její nádherou i jejím poko-
jem. Hleděl na zemi tak, jak na ni pohlížel
první člověk prvního dne.

Naše smysly jsou otupeny, proto hledíme na
denní jevy a nic nevidíme, slyšíme a pře-
ce nevnímáme, vztahujeme své ruce a nic
necítíme. A kdyby pro nás kdo spálil všech-
ny vonné pryskyřice celé Arabie, přece by-
chom šli dále svou cestou, aniž bychom co
zpozorovali.

Nevidíme dělníka, když se večer vrací ze
svého pole; neslyšíme pastýřovu píšťalu,
když vyvádí na pastvu své stádo a nevztáh-
neme ruku, abychom se dotkli chleba, který
budeme pojídat k večeři. Chřípí našeho no-
su netouží po růžích šáronských.

Nikoliv, my nectíme žádného krále bez krá-
lovství a zvuk harfy slyšíme až teprv tehdy,
když se jejích strun dotkne ruka. Nevidíme,
jak si v našem olivovém háji hraje dítě,
jako by ono samo bylo jen stromčkem.
Všechna slova musejí vycházet z našich
rtů, jinak si myslíme, že vedeme hovor s
hluchoněmými.

Vskutku, hledíme a nevidíme; slyšíme a nevnímáme; jíme a pijeme a nic nechutnáme. A v tom se od nás lišil Ježíš Nazaretský.

Jeho smysly byly stále bdělé a svět byl pro něho vždy novým světem.

V Jeho očích nebylo ničím menším žvatlání dítěte než křik celého lidstva, zatímco pro nás to je prostě jen žvatlání.

Pro Něho znamenal kořen blatouchu snahu po Bohu, zatímco pro nás je pouze kořenem nějaké kytky.

Gibran: Ježíš, Syn
člověka

KIEOFÁŠ Z BATROUN: DŇÁ KĚMŇ DŇÁ

O ZÁKONU A PROROCÍCH

Když mluvil Ježíš, tu mlčel celý svět a naslouchal mu. Jeho slova se neobracela jen na nás, nýbrž i na živly.

Mluvil k širému moři, jež nás zrodilo; mluvil k našim starším bratrům - k horám. A mluvil přes hory a moře, když mluvil k andělům, jimž svěřujeme své sny.

A Jeho slova dřímala v našich srdcích jako napůl zapomenutá píseň lásky; lecdy však pronikly jako blesky do našeho vědomí.

Jeho řeč byla prostá a uvolňující a jeho hlas byl jak čerstvá voda, padající na vyschlou zemi.

Kdysi pozvedl k nebesům své ruce a zvolal velikým hlasem: "Proroci vám kdysi říkali ...já však pravím vám..." A tato slova: "já však pravím vám" nepřicházela od člověka našeho pokolení, od někoho z tohoto světa, nýbrž od roje serafimů, letících judským nebem.

Jak zářivou sílu měla tato slova pro nás!

Jaké obrovské vlny to byly, jež se tříštily o břehy našeho ducha! - "Já však pravím vám!"

Jaké, to zářivé hvězdy, svítící v temnotu srdcí nás všech!

A jaké to ranní červánky, na než bez spánku čekaly naše duše!

Gibran: Ježíš,
Syn člověka

PILÁTOVA ŽENA JEDNÉ ŘÍMSKÉ DÁMĚ

Šla jsem se svým doprovodem Jeruzalémem, když jsem spatřila Ježíše. Seděl uprostřed skupiny mužů i žen a mluvil k nim řečí, jíž jsem rozuměla jen částečně.

Člověk však nepotřebuje slov k vnímání sloupů světa a nebo hory z křišťálu. Srdce rozumí tomu, co nevysloví rty a co uši nemohou slyšet.

Mluvil k svým přátelům o lásce a moci. Vím, že mluvil o lásce, protože Jeho hlas byl líbeznou melodií. A vím také, že mluvil o moci, neboť v Jeho gestech a slovech byla síla armády vojska. I když mluvil s velikou něhou, nebyl by s tím můj manžel mluvit ani s přibližně takovou autoritou.

Když mě viděl jít kolem, přerušil na okamžik svou řeč a podíval se na mne. Tu jsem se cítila tak nepatrně malá a duše má věděla, že jsem se setkala s Bohem.

Od tohoto dne vídám Jeho obraz, když u mne není ani muž ani žena. Jeho oči mi pálí v duši, i když mám své oči zavřené. A Jeho hlas naplňuje mlčení mých nocí. Jsem mu vadána navždycky a v mém utrpení je pokoj a v mých slzách je volnost.

Gibran: Ježíš, Syn člověka

O MANŽELSTVÍ

Byli jste pospolu zrozeni i buďte pospolu navždy. Buďte pospolu, až bílá křídla smrti poruší vaše dny. A buďte pospolu i v mlčenlivé paměti Boží. Ale nechať jsou mezery ve vaší pospolitosti, a nechať vánky nebeské tančí mezi vámi.

Milujte se navzájem, ale nečiňte z lásky pout: nechať je spíše mořem, vlnícím se mezi břehy vašich duší.

Naplňte navzájem své číše, ale nepijte z jedné číše. Dejte si navzájem ze svého chůbea, ale nejezte z téhož krajíce. Zpívejte a tančete spolu a veselte se, ale nechte jeden druhého aby byl sám; právě jako samy jsou struny loutny, třeba se chvějí stejnou hudbou.

Dávejte svá srdce, ale ne tak, aby druhý z vás jím vládl. Neboť vaše srdce může pojmouti jen ruka života.

A stůjte při sobě, ale ne příliš blízko při sobě, neboť pilíře chrámu stojí odděleny, a dub neroste ve stínu cypřiše, a cypřiš neroste ve stínu dubu .

Kahlil Gibran